

Miroslav Brož
Milan Kopecký

ČESKOSLOVENSKÉ VOJENSKÉ JEDNOTKY NA VÝCHODĚ

Svědectví dokumentů, fotografií a věcných exponátů
o vzniku a bojové činnosti 1. čs. armádního sboru v SSSR

ČESKOSLOVENSKÉ VOJENSKÉ JEDNOTKY NA VÝCHODĚ

Miroslav Brož, Milan Kopecký

ČESKOSLOVENSKÉ VOJENSKÉ JEDNOTKY NA VÝCHODĚ

Svědectví dokumentů, fotografií a věcných exponátů
o vzniku a bojové činnosti 1. čs. armádního sboru v SSSR

NAKLADATELSTVÍ
EPOCHA

Tato publikace je jen malou vzpomínkou a poděkováním všem těm, kteří vzali do rukou zbraně a nesmířili se s nacistickou okupací své vlasti – Československa

Miroslav Brož, Milan Kopecký

Kopírovat, překládat a rozmnožovat publikaci bez souhlasu autorů je zakázáno.
Za původnost a věcnou správnost textu odpovídají autoři.

Copyright © Miroslav Brož, Milan Kopecký, 2019
Photos © Miroslav Brož, Milan Kopecký, Viktor Meca, Miroslava Mindárová, MO ČR,
Roman Moravec, sbírka ČSOL, Karel Štusák a VÚA-VHA Praha
Czech Edition © Československá obec legionářská,
Nakladatelství Epoque, Praha 2019

ISBN 978-80-87919-59-0 (Československá obec legionářská)
ISBN 978-80-7557-200-4 (Nakladatelství Epoque)
ISBN 978-80-7557-752-8 (pdf)

Vážené čtenářky, vážení čtenáři,

kniha, kterou jste otevřeli, je v pravém smyslu slova pokladem pro každého, kdo se zájmem vyhledává informace o československých jednotkách za druhé světové války v Sovětském svazu a jejich bojovou činnost na východní frontě chová v náležitě úctě.

Napsat takovou publikaci a doprovodit ji bohatým množstvím obrazové dokumentace by však nebylo možné bez mnohaleté soustavné práce Miroslava Brože. Doslova po desetiletí se setkával s válečnými veterány, mapoval jejich životní osudy, získával cenné doklady o jejich válečném nasazení a všechnu svou práci se zapálením přetavoval do vynikajících knih a článků.

Nebýt Brožovy badatelské činnosti, v řadě případů by váleční veteráni nedostali možnost vyprávět o svých zážitcích, strastech, prožitých hrůzách, ale i radostech, kterých jim osud přinesl častokrát jen poskrovnu. Mnohé cenné dokumenty a fotografie, často unikátní, by byly nenávratně ztraceny, nebo by přinejmenším nenávratně přišly o celou řadu souvislostí, jež se k nim poutají.

Miroslav Brož tak představuje jednoho z nejvýznamnějších ochránců odkazu československých vojáků nejen z východní fronty, neboť jeho prostřednictvím promlouvají svým příkladem a svým hrdinstvím k naší současnosti a budou promlouvat i ke generacím příštím.

Dovolte mi proto, abych na tomto místě jménem svým i jménem Československé obce legionářské věnoval Miroslavu Brožovi poděkování a vyjádřil mu hlubokou úctu a obdiv za vše, co doposud učinil, a co i touto knihou, pro zachování naší vojenské historie a vojenských tradic, činí.

Nemenší poděkování patří Milanu Kopeckému, který se s odhodláním a svědomitostí sobě vlastní ujal přípravy celého materiálu, jenž byl po dlouhé roky upozaděn po nezdařených přípravách k původně plánovanému vydání. Milan Kopecký nemalým způsobem díky své erudici knihu doplnil a obohatil v takové míře, že se stal se svolením Miroslava Brože zcela oprávněně spoluautorem.

Jsem hrdý na to, že právě Československá obec legionářská podpořila vydání této knihy a jsem si jist, že se stane oceňovanou součástí knihovny každého, kdo drží v úctě odkaz našich hrdinů.

plk. v zál. MUDr. Pavel Budinský, Ph.D., MBA
předseda Československé obce legionářské

PROLOG	9
1. ČS. SAMOSTATNÝ POLNÍ PRAPOR V SSSR	11
1. ČS. SAMOSTATNÁ BRIGÁDA V SSSR	19
1. ČESKOSLOVENSKÝ ARMÁDNÍ SBOR V SSSR	47
ČESKOSLOVENSKÁ OBEC LEGIONÁŘSKÁ VE 20. A 21. STOLETÍ	481

ÚVODEM

Každým rokem, nejen v souvislosti s jubilejními oslavami, si připomínejme válečnou výročí a s úctou pohlížejme na hrdinství a statečnost, kterou prokázali příslušníci čs. vojenských jednotek v SSSR od Sokolova až do osvobození Prahy. V důsledku neúprosného běhu času se totiž nejenže snižuje počet přímých pamětníků bojů, ale zároveň se časově vzdalujeme od událostí z let druhé světové války, což posiluje trend k zapominání. Pro stále větší část lidí, zvláště pak mladých, je rok 1945 téměř zapomenutou minulostí. Posláním této obrazové knihy je proto stát se platnou a plnohodnotnou součástí procesu, v jehož průběhu paměti fungují jako „lék proti zapominání“. Karpatsko-dukelská operace, připravená na pomoc Slovenskému národnímu povstání, zahájila přímé osvobozování Československé republiky, na kterém se vedle sovětských vojáků podíleli i českoslovenští a slovenští vojáci a partyzáni. Zasazení 1. čs. armádního sboru v SSSR na směr hlavního útoku představovalo naplnění vysněného cíle všech jeho příslušníků, s nímž odcházeli z okupované vlasti do zahraničí a který je provázel od prvního boje čs. vojenské jednotky v zahraničí u Sokolova přes boje u Kyjeva až po osvobozování pravobřežní Ukrajiny. Rozhodnost, velká odvaha a statečnost, kterou v těchto bojích prokázali, se staly základem úspěchů také v neobyčejně těžkých bojích na Dukle. Nemálo bojovníků, kteří se účastnili zmíněných urputných bojů, si po více jak půl století uchovávalo vedle svých vzpomínek i řadu vzácných dokumentů, fotografií a osobních věcí, které dokumentují jejich válečnou část života. Po kladném ohlasu na publikaci „Válečné dokumenty vypovídají“ jsem díky velké laskavosti a pochopení nejen samotných příslušníků čs. zahraniční armády, ale i jejich rodin získal další hodnotný unikátní materiál, jenž je v mnoha případech poprvé uveřejněn právě v této knize. Záměrem obrazové publikace je vedle dokumentární fotografie, která má své nezastupitelné místo v rekonstrukci historických událostí, představit vám některé příslušníky čs. vojenských jednotek v SSSR a jejich dochované dokumenty a věcné exponáty. Využitím historických materiálů pak čtenářům ještě více přiblížit osudy a bojovou činnost Čechoslováků na Východě, respektive alespoň části příslušníků čs. vojenských jednotek, kteří položili své životy za obnovu národní a státní svrchovanosti tehdejší Československé republiky, ale i těch, co se dožili míru a zaslouží si naše poděkování a úctu. Nová obrazová publikace pod názvem Československé vojenské jednotky na Východě má po získání dalších nových dokumentů, faktů a fotografií především přiblížit bojovou cestu 1. čs. armádního sboru v SSSR, čímž se do značné míry liší od předešlé obrazové publikace „Válečné dokumenty vypovídají“. Z pochopitelných důvodů však nebylo možné zajistit u každé osobnosti stejný počet informací, dokumentů a věcných exponátů, publikováno mohlo být pouze to, co se do dnešních dnů zachovalo. Zůstává totiž skutečností, že značné množství jedinečných fotografií, dokumentů a jiných písemností bylo zničeno nejen v průběhu bojů, ale i v dalších poválečných letech, kdy se řada příslušníků čs. zahraniční armády stala po únoru 1948 obětí komunistického režimu, který nad vlastenectví, odvahu a statečnost postavil slepou poslušnost. Mnoho osobních památek na dobu strávenou na frontě v podobě dokumentů či fotografií zabavila a zničila Státní bezpečnost. V publikaci jsou zařazeny materiály i některých jedinců, kteří po skončení války zapomněli na své ideály, zejména v padesátých letech, později i v normalizačním procesu po roce 1968. Ale i tyto osoby patří k dokreslení a pochopení historie čs. vojenských jednotek v SSSR. Publikace, sestavená díky vstřícnosti Československé obce legionářské, nemá za cíl hodnotit jednotlivé osobnosti čs. zahraniční armády, ale formou originálních dokumentů a fotografií představit širší veřejnosti hrdinství a vlastenectví našich předků.

Miroslav Brož

PROLOG

Mnichovskou zradou začalo jedno z nejtragičtějších období v našich dějinách. V první polovině března 1939 se rozpadl zbytek Česko-Slovenska, dne 14. března vznikla „samostatná“ Slovenská republika a 15. března 1939 byl zřízen Protektorát Čechy a Morava. Ihned po 15. březnu odchází mnoho poctivých českých a slovenských vlastenců do zahraničí, aby se zbrani v ruce bojovali za osvobození vlasti. První cesta většiny z nich vedla do sousedního Polska. Již od května 1939 přicházejí do Krakova první českoslovenští emigranti a utvářejí vojenskou skupinu, která se v červnu, kdy se počet uprchlíků neustále zvětšoval, přemístila do nového barákového tábora v Malých Bronovicích na předměstí Krakova.

Zástup dobrovolníků před konzulátem, druhý zleva Richard Tesařík, pozdější Hrdina Sovětského svazu, Krakov, srpen 1939

Na základě rozhodnutí francouzské vlády vyhradit v Cizinecké legii určitý počet míst pro československé občany, začaly odjíždět první transporty čs. uprchlíků do Francie. Dne 15. srpna 1939 odjíždí poslední transport, převážně letců. Polská vláda, která uznala Slovenskou republiku, zpočátku neumožnila vznik samostatné čs. vojenské jednotky na svém území. Teprve 3. září se

čs. jednotce v Polsku dostalo oficiálního uznání dekretem prezidenta Polské republiky, jímž byl Legion Čechů a Slováků v Polsku prohlášen za samostatnou čs. vojenskou jednotku, jež byla začleněna do polské armády. Velitelem čs. legionu se stal podplukovník Ludvík Svoboda. Po rozhodnutí Hlavního štábu polské armády odjíždí 682 příslušníků legionu směrem ke Lvovu a jejím cílem se stává výcvikový tábor v Lešné u Baranovic. Po přepadení Polska německou armádou v září 1939 ustoupila čs. vojenská jednotka (legion) spolu s polským vojskem ze svého výcvikového tábora směrem k hranicím tehdejšího Sovětského svazu. Bojů s nacistickými vojsky se účastnila i část československých vojáků u polského města Tarnopol. Polská armáda převzala do svých řad i malou část čs. letců. Po porážce polské armády opustila 18. září 1939 skupina československých letců svazek polského letectva a zamířila do prostoru Luck-Rovno-Kvasilov, na území tzv. české Volyně. Zde u našich krajanů našli čs. letci útočiště. V té době byla tato východní část Polska již obsazena Rudou armádou a přičleněná k SSSR. Téhož dne (18. září) se i naše čs. vojenská jednotka setkala se sovětskými vojáky. Toto setkání však znamenalo zajetí a internaci, příslušníci bývalého čs. legionu jsou postupně dopraveni do internačního tábora v Kamenci Podolském, poté je čekala složitá cesta přes další internační tábory – Olchovce, Jarmolince, Oranky, Suzdal a opět Oranky. V průběhu let 1940–1941 byla podstatná část internovaných vojáků z bývalého čs. legionu, který se na sovětském území přejmenoval na Východní skupinu čs. armády, postupně po skupinách odeslána ze SSSR, zpočátku do Francie. Z někdejší čs. vojenské jednotky v Polsku zůstalo nakonec jen 93 důstojníků a poddůstojníků, a to jako velitelský a instruktorský kádr pro budování příštích čs. vojenských jednotek na území SSSR. Avšak teprve po přepadení Sovětského svazu hitlerovským Německem (22. června 1941) se vytvořily příznivé podmínky pro zahájení jednání o vytvoření čs. vojenských jednotek v SSSR.

Suzdal – další místo pobytu čs. vojenské skupiny

1. ČS. SAMOSTATNÝ POLNÍ PRAPOR V SSSR

Vznik a první bojové vystoupení československé
vojenské jednotky u Sokolova

Právním podkladem pro vznik 1. čs. samostatného polního praporu v SSSR byla „Úmluva mezi Svazem sovětských socialistických republik a Republikou československou“, uzavřená 18. července 1941. Tato úmluva znamenala uznání čs. vlády v zahraničí a po právní stránce i negaci násilného zániku Československé republiky, zároveň ji zařadila mezi plnoprávní partnery protihitlerovské koalice. Na tuto úmluvu pak navazovala „Vojenská úmluva mezi vrchním velitelstvím SSSR a vrchním velitelstvím československým“ ze dne 27. září 1941. Na základě těchto úmluv přijala sovětská vláda konkrétní opatření a vytvořila podmínky pro nově vznikající čs. vojenskou jednotku v SSSR. Ubytovacím prostorem se pak stalo městečko Buzuluk v Orenburské oblasti. Nábor do čs. vojenské jednotky v Buzuluku vyhlásil náčelník Čs. vojenské mise v SSSR plukovník Heliodor Píka prostřednictvím rozhlasu v polovině ledna 1942. K prvnímu březnu měla již jednotka 468 mužů i žen, Čechů, Slováků a Podkarpatorusů, mezi nimiž byli i občané SSSR, české a slovenské národnosti.

Nápis nad vchodem do budovy štábu velitelství
čs. vojenské jednotky v Buzuluku

Nově příchozí dobrovolníci v Buzuluku

Po ukončení usilovného výcviku opustil 30. ledna 1943 1. čs. samostatný polní prapor Buzuluk, kde zůstal jen záložní pluk. Transport č. 22904 odvážel na frontu 974 vojáků, z toho 38 žen. Na snímku zástupce velitele praporu npor. Bohumír Lomský (během přesunu na frontu povýšen do hodnosti kapitána) podává hlášení veliteli praporu plk. Ludvíku Svobodovi před nástupem do vlaku.

**Velení 1. čs. samostatného polního praporu v SSSR
(do 24. 3. 1943)**

Velitelství praporu
Velitel praporu: plk. Ludvík Svoboda
Zástupce velitele: kpt. Bohumír Lomský
Náčelník štábu: npor. Otakar Richter-Rytlíř
Zástupce náčelníka štábu: npor. Jaroslav Zhoč-Ernest
Zpravodajský důstojník: čet. Vojtěch Ekstein-Urban
Spojovací důstojník: npor. Miroslav Šmolčas
Zbrojní důstojník: ppor. Konstantín Hübner
Chemický důstojník: ppor. Maxmilián Holzer, por. Arnošt Friedmann
Hospodář praporu: npor. Zoltán Wollner
Proviantský důstojník: npor. Rudolf Kellner-Rosický
Vozatajský důstojník: čet. Bedřich Rejch, čet. Jan Márcel
Osvětový důstojník: por. František Engel
Šéfkuchař praporu: por. František Engel
Pomocná rota: npor. Jaroslav Zhoč-Ernest
Četa automatiků (rozvědělků): ppor. Antonín Sechvr
Četa zákopníků: rtm. Karel Novotný, rtm. Karel Baláz
Oddíl polních četníků: rtm. Michal Ština
Pěší rota 1: npor. Otakar Jaroš, rtm. František Němec, npor. František Sedláček
Pěší rota 2: npor. Jan Kudrňák, rtm. Richard Tesářík, npor. Jaroslav Zhoč-Ernest
Pěší rota 3: npor. Vladimír Janko
Kulometná rota: npor. Jaroslav Lohrer-Lam, ppor. Albert Elviš
Protitanková rota: ppor. Josef Kosík
Minometná rota: por. Václav Druček

**Organizace a početní stavy
1. čs. samostatného polního praporu
v SSSR (leden 1943)**

**Početní stav 1. čs. samostatného polního praporu před odjezdem na frontu
(30. 1. 1943)**

Důstojníci	26
Rotmístři	10
Poddůstojníci	237
Vojáci	663
ženy	7 poddůstojnic 31 vojáků
Čelkem	974 osob

**Organizace 1. čs. samostatného polního praporu v SSSR
(leden 1943)**

Velitelství praporu

1. rota
Velitelské družstvo
Zdravotnické družstvo
1. četa
2. četa
3. četa
Minometná četa

2. rota
3. rota

Kulometná rota

Velitelské družstvo
Zdravotnické družstvo
1. četa
2. četa
3. četa

Protitanková rota

Velitelské družstvo
1. četa PT pušek
2. četa PT pušek
Četa kanonů PT

Minometná rota

Velitelské družstvo
Zdravotnické družstvo
1. četa
2. četa
3. četa
Minometná četa

Pomocná rota

Velitelská četa
Četa polních četníků
Četa automatiků
Četa zákopníků
Hospodářská správa
Zásobovací četa
Zdravotní četa
Spojovací četa

Základní a významné změny v průběhu druhé světové války přinesl rok 1943. Rudá armáda dosáhla dosud nejvýznamnějšího úspěchu ve válce – vítězství v bitvě u Stalingradu. Válčný rok 1943 tak znamenal nejen přelom ve druhé světové válce na sovětsko-německé frontě, ale byl i významným přelomem pro československý zahraniční odboj. Také první bojové vystoupení 1. čs. samostatného polního praporu v SSSR pod velením podplukovníka Ludvíka Svobody, k němuž došlo ve dnech 4.–13. března 1943 v prostoru Sokolova na Ukrajině, mělo velký ohlas jak v okupované vlasti, tak i v ostatních státech protinacistické koalice. Statečný boj československých vojáků v prvním boji na sovětsko-německé frontě tak vytvořil i předpoklad k budování vyšších čs. jednotek na území tehdejšího Sovětského svazu.

Kostel, stanoviště velitele obrany Sokolova nadporučíka Otakara Jaroše

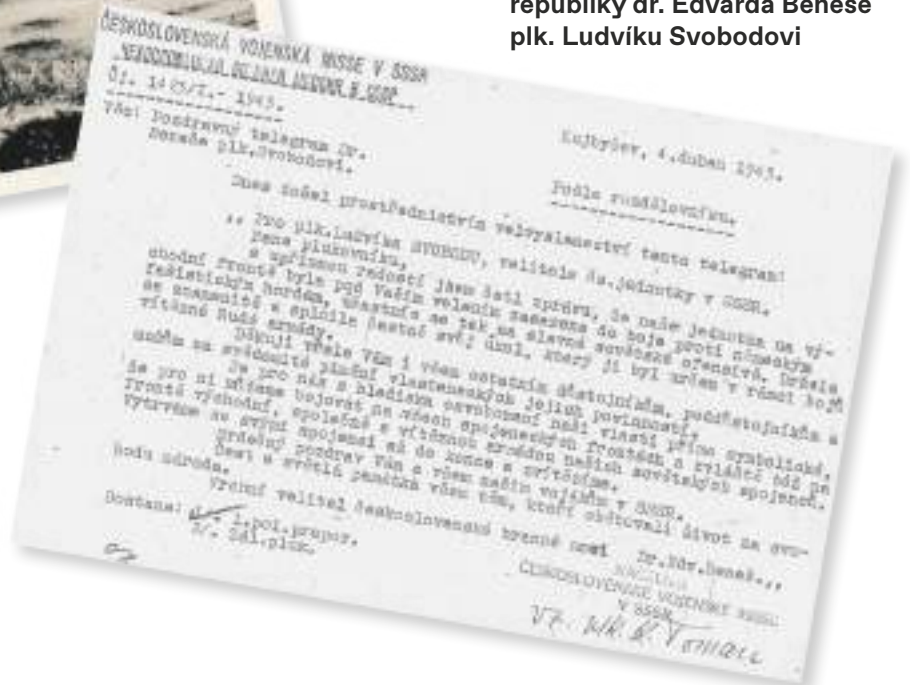
Boj obránců Sokolova, jak byl ztvárněn na diorámě v muzeu, které se dnes nachází v Sokolovu na Ukrajině

Pozdravný telegram prezidenta republiky dr. Edvarda Beneše plk. Ludvíku Svobodovi

Čs. medaile Za chrabrost před nepřitelem (za boj u Sokolova bylo vyznamenáno 77 příslušníků praporu)

Kapitán in memoriam Otakar Jaroš

*1. 8. 1912 Louny – †8. 3. 1943 Sokolovo (Ukrajina)

Důstojník telegrafního vojska z povolání, absolvent vojenské akademie v Hranicích, od roku 1939 příslušník Legionu Čechů a Slováků v Polsku. V roce 1942 byl prezentován u čs. vojenské jednotky v SSSR. V Buzuluku převzal funkci velitele poddůstojnické školy, poté se stal velitelem 1. roty 1. čs. samostatného polního praporu v SSSR. Padl 8. března 1943 jako velitel obrany Sokolova. Za vzorné plnění bojových úkolů a prokázanou osobní odvahu a hrdinství v boji u Sokolova mu byla jako prvnímu vojákovvi zahraniční jednotky udělena výnosem prezidia Nejvyššího sovětu SSSR nejvyšší sovětská vyznamenání – Řád Lenina, medaile Zlatá hvězda a titul Hrdina Sovětského svazu in memoriam. Posmrtně byl povýšen do hodnosti kapitána a vyznamenán Hvězdou I. stupně Čs. vojenského řádu bílého lva Za vítězství, Čs. válečným křížem 1939 a Sokolovskou pamětní medailí. V roce 2008 mu byl udělen Kříž obrany státu MO ČR in memoriam.

Výnos o povýšení
nadporučíka
Otakara Jaroše
do hodnosti kapitána
in memoriam

Zlatá hvězda Hrdiny
Sovětského svazu

Čs. válečný kříž
1939 (za boj u Sokolova
bylo vyznamenáno
88 příslušníků, z toho
25 in memoriam)

Nastoupená čestná jednotka se zástavou 1. čs. samostatného
polního praporu při čtení rozkazu o vyznamenání za Sokolovo, zleva
Zoltán Wollner, Nikolaj Šumanský, praporečník Osvald Šafařík,
Josef Kosík a Vladimír Černý

Sovětská vláda vysoce ocenila bojové vystoupení 1. čs. samostatného polního praporu v SSSR v bitvě u Sokolova. Celkem 87 příslušníků bylo vyznamenáno vysokými sovětskými řády a medailemi, řada z nich obdržela vyznamenání in memoriam.

**Dekrety k Sokolovské pamětní medaile
na jména Karel Markus, Rudolf Šimáček,
Jaromír Machač a František Engel**

Ludvík Svoboda

Sokolovská
pamětní medaile

**Za zásluhy v bojích
u Sokolova bylo veliteli
1. čs. samostatného
polního praporu uděleno
nejvyšší sovětské
vyznamenání – Řád Lenina
(Moskva, 26. dubna 1943)**

Setkání prezidenta republiky Ludvíka Svobody
s účastníky bitvy u Sokolova, březen 1968

Četař Ivan Serbajlo,
bývalý příslušník
protitankové roty
1. čs. samostatného
polního praporu

Účastníci bitvy u Sokolova
přebírají Řád rudé hvězdy,
na snímku třetí zprava
Alexander Beer, vedle
stojící Anna Benešová

Dekret k propůjčení Řádu rudé hvězdy
u příležitosti výročí bitvy u Sokolova

Řád rudé hvězdy,
který obdržela
řada bývalých
příslušníků
praporu (čs.
vyznamenání
udělované
od poloviny
padesátých let)

U příležitosti 60. výročí bitvy
u Sokolova obdržela řada dosud žijících
příslušníků praporu Zasluzný kříž
ministra obrany České republiky

Bývalý velitel minometného roje 2. roty
1. čs. samostatného polního praporu,
na začátku 21. století místopředseda
Čs. obce legionářské plukovník
v.v. Alexander Beer po 65 letech navštívil
místo bojů u Sokolova. Snímek pořízen
v Taranovce 7. března 2008.

1. ČS. SAMOSTATNÁ BRIGÁDA V SSSR

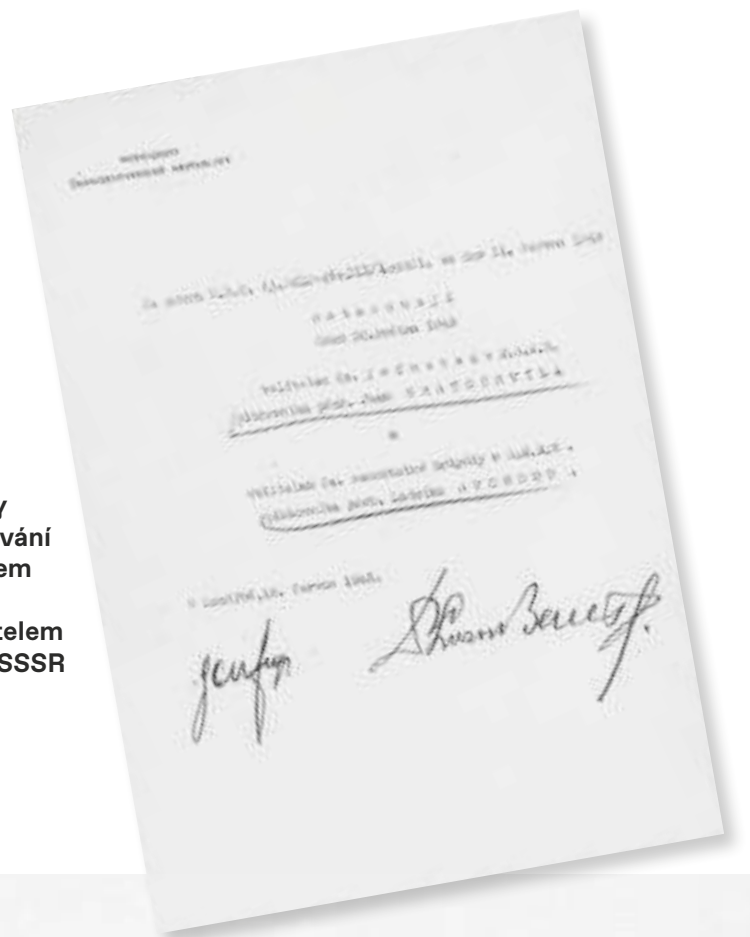
Boje o Kyjev, Vasilkov-Fastov, Rudu, Bílou Cerkev a Žaškov

Po bojích u Sokolova byl 1. čs. samostatný polní prapor stažen z fronty, aby mohl být doplněn o nové dobrovolníky. Po měsíčním odpočinku ve vesnici Veseloje přijel 9. května 1943 do Novochooperska, kde byl po příjezdu záložního pluku z Buzuluky a bývalých příslušníků slovenské armády, kteří přešli na stranu Rudé armády, postupně doplněn. Začátkem června se počty čs. jednotek v SSSR natolik zvýšily, že mohla být provedena jejich reorganizace. Z dosavadního záložního pluku a 1. čs. samostatného polního praporu byla utvořena 1. čs. samostatná brigáda v SSSR, která již čítala více než 3 000 vojáků. Posléze byla zřízena důstojnická a poddůstojnická škola a řada příslušníků odeslána do sovětských učilišť. Mimoto byli k brigádě přiděleni sovětské instruktoři. Čs. brigáda byla doplněna i důstojníky, kteří přijeli z Velké Británie. V září 1943 brigáda dokončila polní výcvik ostrou střelbou a dosáhla bojeschopnosti. Organizace 1. čs. samostatné brigády v SSSR zahrnovala dva pěší prapory, dělostřelecký pluk, tankový prapor, ženijní a spojovací rotu, rotu velkorážných protiletadlových kulometů, protiletadlovou baterii, štábní a pomocnou rotu a další týlové jednotky.

Budova velitelství 1. čs. samostatné brigády v Novochoopersku

**Rozkaz prezidenta republiky
dr. Edvarda Beneše o jmenování
plk. Jana Kratochvíla velitelem
čs. jednotek v SSSR
a plk. Ludvíka Svobody velitelem
1. čs. samostatné brigády v SSSR**

Město Novochoopersk

Plukovník v.v. Marie Lastovecká-Ljalková

* 3. 12. 1920 Horoděnka (SSSR) – † 7. 11. 2011 Brno

V Buzuluku byla prezentována 3. června 1942 pod kmenovým číslem 477/ž. Po absolvování snajperského a zdravotnického kurzu byla jako odstřelovačka zařazena do 2. roty 1. čs. samostatného polního praporu. Během prvního boje čs. jednotky u Sokolova byla povýšena do hodnosti svobodníka a za projevové hrdinství obdržela svůj první Čs. válečný kříž 1939 a sovětský Řád rudé hvězdy. V létě 1944 působila jako vedoucí zdravotnice 1. tankového praporu 1. čs. samostatné tankové brigády, se kterým zažila urputné boje o Dukelský průsmyk, kde utrpěla těžké zranění (fraktura páteře a zranění hlavy). Do osvobozené vlasti se vrátila v hodnosti podporučíka. Po válce zůstala v armádě a stala se vedoucí lékařkou 2. tankového praporu 1. čs. samostatné tankové brigády. Dne 1. března 1947 byla jmenována důstojníkem z povolání. Jako zdravotní sestra prošla vojenskými nemocnicemi v Praze a Olomouci. V roce 1953 byla ze zdravotních důvodů z čs. armády v hod-

nosti nadporučíka propuštěna a odešla do plného invalidního důchodu. Po roce 1990 byla povýšena do hodnosti plukovníka ve výslužbě. Za svou činnost na frontě obdržela: 2x Čs. válečný kříž 1939, Sokolovskou pamětní medaili, stříbrnou medaili Čs. vojenského řádu Za svobodu, Dukelskou pamětní medaili, sovětský Řád rudé hvězdy a další československé a zahraniční řády a medaile. Dne 27. října 2008 obdržela Kříž obrany státu MO ČR. Dne 28. října 2010 převzala z rukou prezidenta republiky nejvyšší vyznamenání – Řád Bílého lva.

Snajperka Marie Ljalková s odstřelovačskou puškou AVT-40, vyfotografována po bojích u Sokolova

Absolventka řídičského kurzu v Novochoopersku a účastnice bojů u Sokolova Marie Ljalková obdržela Čs. válečný kříž 1939 a sovětský Řád rudé hvězdy

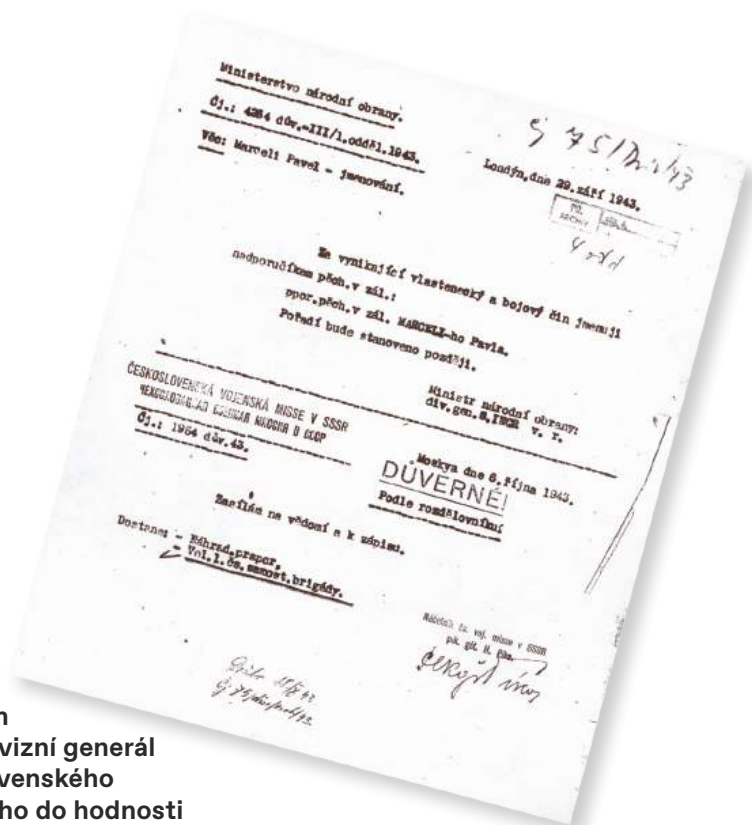
Na snímku vpravo plukovník v.v. Marie Lastovecká-Ljalková se svým spolubojovníkem od Sokolova plukovníkem v.v. Alexandrem Beerem (vlevo), místopředsedou Československé obce legionářské, uprostřed autor publikace Miroslav Brož

Odznak slovenské
1. rychlé divize,
která působila
na území SSSR

Skupinu dvou set slovenských vojáků, bývalých příslušníků 1. rychlé divize, kteří na Kavkaze přešli na stranu Rudé armády, přivedl jejich velitel poručík Pavel Marcelly

Jmenovací dekret, kterým ministr národní obrany divizní generál Sergěj Ingr povyšoval slovenského důstojníka Pavla Marcellyho do hodnosti nadporučíka čs. zahraniční armády

Generálmajor v.v. Pavel Marcelly (Marcelly)

*26. 6. 1914 Zvolen – †17. 10. 1980 Piešťany

Bývalý učitel a důstojník pěchoty v záloze. V září 1939 povolán do slovenské armády, zúčastnil se tažení proti Polsku. V lednu 1940 byl aktivován jako důstojník z povolání v hodnosti poručíka. Na podzim 1942 odešel na východní frontu jako velitel rotu motorizovaného pluku 21 slovenské I. rychlé divize. Dne 29. ledna 1943 přešel se svojí rotou na stranu Rudé

armády, nicméně od února do července téhož roku byl internován ve sběrném zajateckém táboře. Vystupoval ve slovenském vysílání rozhlasu, psal letáky a výzvy pro slovenské vojáky na východní frontě. Dne 1. července 1943 byl zařazen do 1. čs. samostatné brigády v SSSR a jmenován velitelem 2. rotu 1. pěšího praporu. Účastnil se bojů o Kyjev, Bílou Cerkv a Žaškov. V prosinci 1943 se stal členem delegace 1. čs. samostatné brigády v SSSR, která se setkala s prezidentem dr. Edvardem Benešem v Moskvě. Po vzniku 1. čs. armádního sboru v SSSR byl v březnu 1944 jmenován přednostou operačního oddělení 1. čs. samostatné brigády a od dubna přednostou 2. oddělení. V době karpatsko-dukelské operace působil jako přednost 2. oddělení štábu a náčelník rozvědky 2. čs. samostatné paradesantní brigády. Dne 15. října 1944 byl přepraven s částí své jednotky na letiště Tri Duby. Po po-

tláčení SNP a odchodu parabrigády do slovenských hor byl pověřen velením štábní rotu a průzkumné čety. V bojích na vrchu Kohút utrpěl 5. prosince 1944 těžké zranění a až do poloviny srpna 1945 se léčil ve vojenské nemocnici v osadě Vyšné Hágy. Po vyléčení převzal v srpnu 1945 funkci náčelníka oblastní správy OBZ 4. vojenské oblasti v Bratislavě. Ještě předtím 7. března byl povýšen do hodnosti majora. Později zastával funkce přednosty 5. oddělení Hlavního štábu v Praze, velitele pěšího pluku 14, velitele posádky a krajského velitele v Bratislavě. Dne 1. října 1950 byl jmenován do hodnosti brigádního generála. V září 1953 odešel do zálohy, dále do roku 1959 pracoval jako předseda Slovenského statistického úřadu, v dalších letech až do roku 1967 jako vedoucí skupiny Výzkumného ústavu pedagogického v Bratislavě. Dne 1. srpna 1968 byl reaktivován do ČSLA v hodnosti generálmajora a zařazen do Vojenského historického ústavu v Bratislavě. Od roku 1969 vykonával funkci vojenského a leteckého přidělence v Jugoslávii. V letech 1971–1973 působil na Ministerstvu národní obrany. Po odchodu do výslužby pracoval na Ministerstvu práce a sociálních věcí v Bratislavě. Za svou bojovou činnost obdržel: Kříž Čs. vojenského řádu bílého lva Za vítězství, 3x Čs. válečný kříž 1939, 2x Čs. medaili Za chrabrost před nepřitelem, Řád Slovenského národního povstání I. stupně, sovětský Řád rudé hvězdy, Řád vlastenecké války I. a II. stupně, Polský válečný kříž, Stříbrný kříž polského řádu Virtuti Militari, jugoslávský Řád zásluhy o národ I. třídy a další československé a spojenecké řády a vyznamenání.

Vojenský osobní průkaz příslušníka slovenské armády

Vycházková čepice důstojníka slovenské armády

Pamětní odznak Za tažení proti SSSR, který se uděloval slovenským vojákům za nejméně tříměsíční službu v průběhu tažení

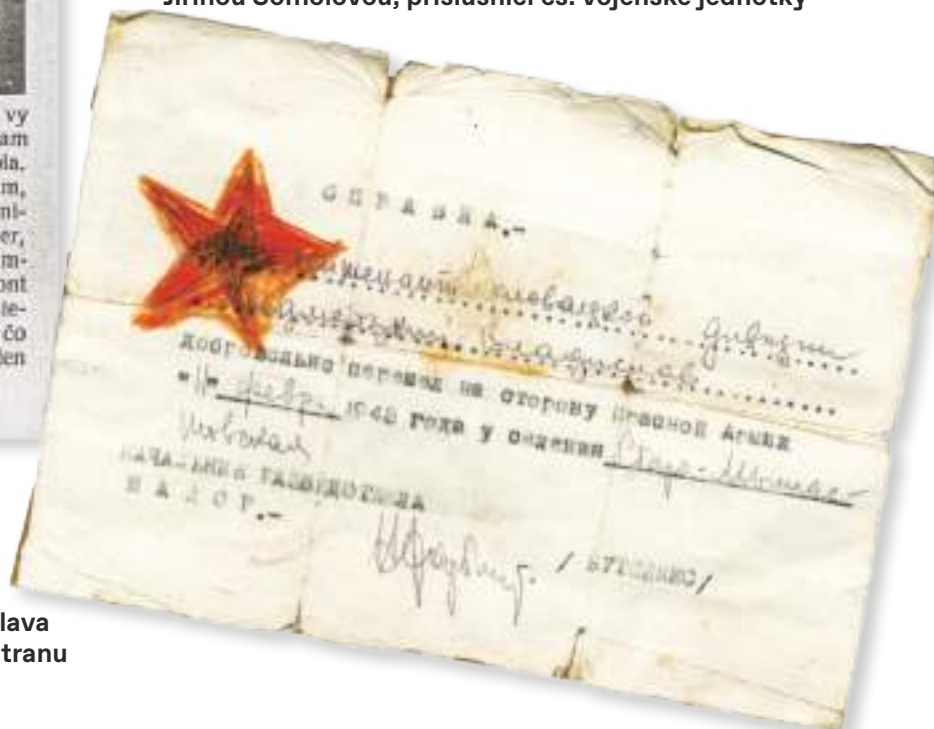
Přilba vzor 32, kterou používala slovenská armáda

Jeden ze slovenských vojáků v Novochoopersku Ladislav Predmerský (vpravo) s budoucí manželkou Jiřinou Somolovou, příslušnicí čs. vojenské jednotky

Leták „Slovákovi na fronte!“ s výzvou k přechodu slovenských vojáků na stranu Rudé armády

Potvrzení slovenského vojáka Ladislava Predmerského o jeho přechodu na stranu Rudé armády v únoru 1943

Popis organizace a dislokace
slovenské Zajišťovací divize
v materiálech čs. vojenských
jednotek v SSSR

Průkaz na vlak pro příslušníky
slovenské armády na východní frontě

Vojenský průkaz Jozefa Kadláta, který jako Slovák musel narukovat do maďarské armády

Potvrzení Jozefa Kadláta o jeho přechodu z maďarské armády k Rudé armádě, které obdržel před vstupem do čs. vojenské jednotky

Prohlášení o přijetí Čechoslováků do čs. vojenské jednotky

Text přísahy čs. vojenských jednotek v SSSR

MUDr. Josef Škvařil po příchodu k čs. vojenské jednotce v SSSR

Doc. MUDr. Josef Škvařil, jeden z nejlepších válečných chirurgů v čs. vojenské jednotce v SSSR, po roce 1945 generálporučík, náčelník zdravotnické služby MNO, náčelník Ústřední vojenské nemocnice v Praze, hlavní chirurg ČSLA, náčelník správy vojenských, lázeňských a rekreačních zařízení. Za svou činnost na frontě obdržel Hvězdu II. stupně Čs. vojenského řádu bílého lva Za vítězství, 2x Čs. válečný kříž 1939, sovětský Řád rudé hvězdy a další československé a zahraniční řády a medaile.

Šéfchirurg MUDr. Josef Škvařil s lékaři a chirurgickými sestrami před brigádní ošetrovnou v Krajné Polane

Propůjčení hodnosti kapitána zdravotnictva MUDr. Josefu Škvařilovi

MUDr. Josef Škvařil již v hodnosti brigádního generála (v první řadě první zleva) se svými kolegy z čs. vojenské jednotky v SSSR, druhý zleva v první řadě plukovník MUDr. Ervín Liebreich-Líbal, v druhé řadě zleva štábní kapitán Albert Elovíč a PhMr. Arnošt Friedmann

Kapitán in memoriam Vít Nejedlý

*22. 6. 1912 Praha – †2. 1. 1945 Krošcienek u Krosna (Polsko)

Český hudební skladatel, dirigent, redaktor a muzikolog, žák Otakara Jeremiáše, syn profesora Zdeňka Nejedlého. Od roku 1943 příslušník 1. čs. samostatné brigády v SSSR. Jako podporučík byl jmenován velitelem hudební čety, jež se stala základem pozdějšího armádního uměleckého souboru, který od 4. dubna 1945 nesl jeho jméno. V čs. jednotce se věnoval i osvětové činnosti jako člen redakce časopisu Naše vojsko v SSSR. Zemřel krátce po ukončení bojů karpatsko-dukelské operace na následky břišního tyfu. V květnu 1945 zazněl poprvé v pražské Lucerně jeho symfonický pochod „Vítězství bude naše“. Po skončení války byl povýšen do hodnosti kapitána in memoriam. Za svou činnost na frontě obdržel: Čs. válečný kříž 1939, Čs. vojenskou medaili Za zásluhy, Čs. vojenskou pamětní medaili se štítkem SSSR a sovětský Řád vlastenecké války I. stupně.

Podporučík Vít Nejedlý (vpravo) v rozhovoru se svým zástupcem ppor. Ervínem Traubmannem-Tomanem

Podporučík Ervín Traubmann-Toman, spoluautor slavného pochodu čs. vojenských jednotek v SSSR „Směr Praha“

Výnos ministra národní obrany gen. Ingra o jmenování Vítu Nejedlého do hodnosti podporučíka

Velitel 1. čs. samostatné brigády v SSSR
plukovník Ludvík Svoboda

Skupina důstojníků v Novochopersku, zleva velitel brigády plk. Ludvík Svoboda, kpt. Bohumír Lomský, ppor. Bedřich Reicin a npor. Otakar Rytíř

Upřesnění cílů cvičení v Novochopersku,
zprava kpt. Otakar Rytíř a náčelník štábu
kpt. Bohumír Lomský

Řádová knížka
k udělení sovětského
Řádu vlastenecké války
II. stupně na jméno
Otakara Rytíře

Sovětský Řád vlastenecké
války II. stupně, který obdržel
za příkladné velení v bojích
u Sokolova nadporučík
Otakar Rytíř

Armádní generál v.v. Ing. Otakar Rytíř (Richter)

*23. 6. 1913 Vysoké Mýto – †6. 5. 1979 Ostrava

Absolvent Vojenské akademie v Hranicích, důstojník dělostřelectva z povolání. Od roku 1939 příslušník Legionu Čechů a Slováků v Polsku. Po vzniku čs. vojenské jednotky v SSSR byl nejprve zařazen jako 1. pobočník velitele praporu pplk. Ludvíka Svobody, od 13. ledna 1943 pak působil jako náčelník štábu čs. praporu. V této funkci se účastnil i prvního boje čs. jednotky u Sokolova. Později prošel funkcemi od velitele dělostřeleckého oddílu 1. čs. samostatné brigády až po náčelníka štábu dělostřelectva 1. čs. armádního sboru v SSSR. Do osvobozené vlasti se vrátil v hodnosti majora. Po absolvování Nejvyšší vojenské akademie K. J. Voršilova v Moskvě byl ustanoven náčelníkem štábu Velitelství dělostřelectva MNO, později pak jmenován zástupcem velitele 13. brigády. V roce 1951 byl povýšen do hodnosti brigádního generála a ustanoven velitelem III. armádního sboru. V letech 1952–1953 působil jako velitel 1. VO v Praze. V roce 1956 se stal náměstkem ministra národní obrany, později (1958) náčelníkem Generálního štábu ČSLA. V roce 1968 byl z této funkce odvolán a zařazen jako samostatný vědecký pracovník VHÚ Praha. V následu-

jícím roce krátce působil ve funkci zmocněnce vlády pro otázky dočasného pobytu Střední skupiny sovětských vojsk v ČSSR. V roce 1970 byl jmenován předsedou Ústředního výboru Svazarmu. Do zálohy odešel v hodnosti armádního generála (1977). Za svou bojovou činnost na východní frontě obdržel: 5x Čs. válečný kříž 1939, Kříž Čs. vojenského řádu bílého lva Za vítězství, Čs. vojenskou medaili Za zásluhy I. stupně, Řád Slovenského národního povstání I. třídy, 2x Čs. medaili Za chrabrost před nepřítelem, sovětský Řád vlastenecké války I. a II. stupně, Řád rudého praporu a další československé a zahraniční řády a vyznamenání.

Dekret k Řádu Rumunské koruny, který obdržel za svou činnost na frontě tehdejší plukovník Otakar Rytíř

Vizitka Otakara Rytíře jako prvního náměstka ministra a náčelníka Generálního štábu ČSLA

Řád Rumunské koruny – komandér

Stužky s vyznamenáními armádního generála Ing. Otakara Rytíře

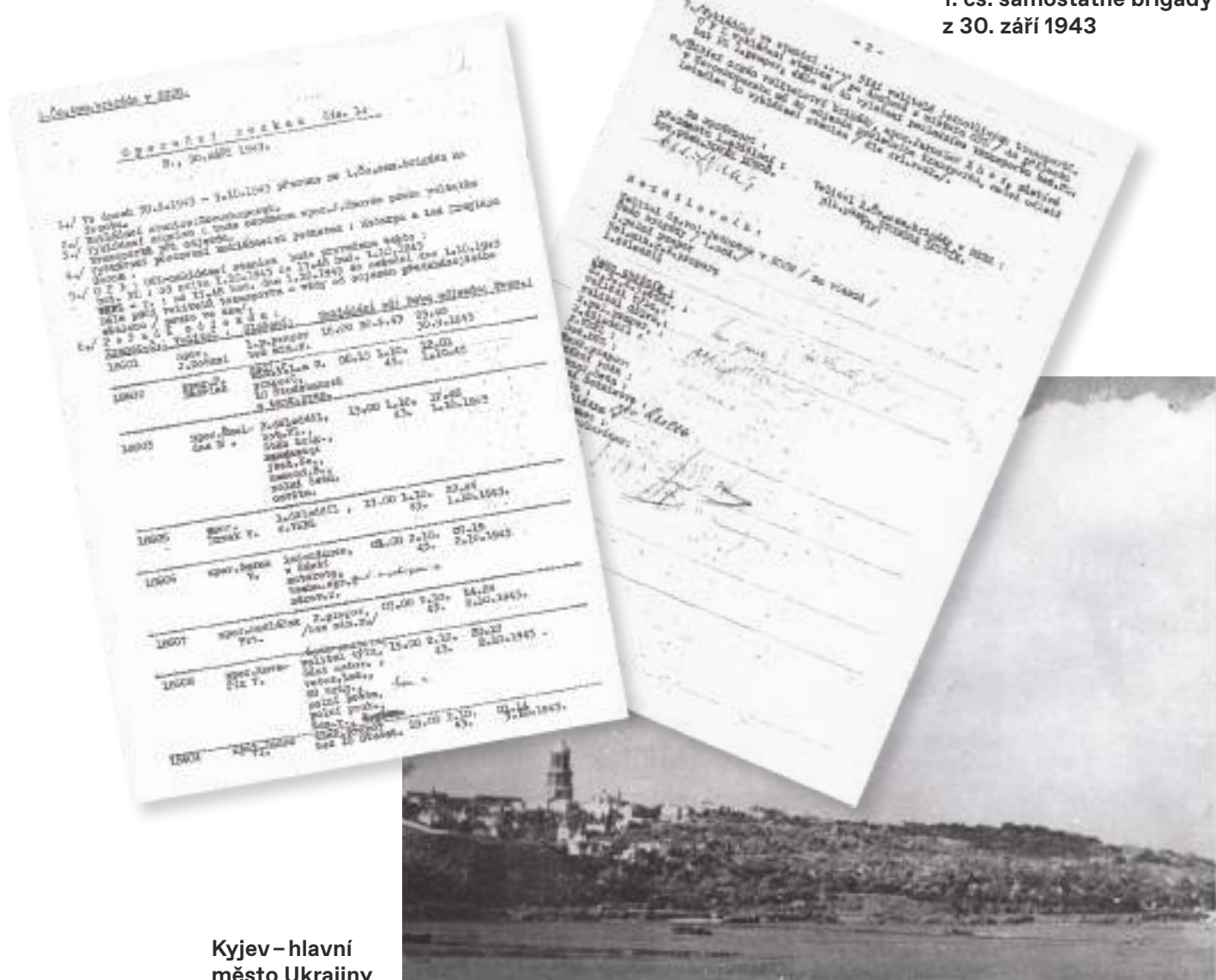
Nárameníky armádního generála Ing. Otakara Rytíře

Za pouhé čtyři měsíce se podařilo 1. čs. samostatnou brigádu plně zorganizovat, vycvičit a vyzbrojit nejmodernější sovětskou technikou, včetně tanků a dělostřelectva. Dne 12. září 1943 brigáda slavnostně převzala bojovou zástavu a o tři dny později její příslušníci vykonali slavnostní přísahu. Poslední zářijové dny pak byly věnovány přípravě odjezdu na frontu. Dne 30. září se konala poslední přehlídka všech jednotek 1. čs. samostatné brigády v SSSR.

Nástup 1. čs. samostatné brigády v SSSR před odjezdem z Novochooperska na frontu

Operační rozkaz
1. čs. samostatné brigády
z 30. září 1943

Kyjev – hlavní město Ukrajiny

Přechod přes Dněpr

Sovětské ženisté staví
provizorní most přes Dněpr

Sovětská příručka
pro dělostřelectvo

Dne 30. září 1943 odjel první z devíti transportů 1. čs. samostatné brigády v SSSR z Novochooperska na sovětsko-německou frontu. Z celkového počtu 3 517 vojáků bylo 2 210 Podkarpatorusů, z nichž většina vstoupila do jednotky po předchozím věznění v sibiřských pracovních táborech známých pod označením GULAG (Hlavní správa nápravně-pracovních táborů). Mezi příslušníky odjíždějících na frontu bylo i 82 žen. V noci z 22. na 23. října jednotky čs. brigády překročily řeku Dněpr a zaujaly postavení na ljtěžském předmostí Kyjeva. Dne 5. listopadu 1943 dostal 51. střelecký sbor 38. armády, k němuž patřila i 1. čs. samostatná brigáda, za úkol prolomit vnitřní obranné pásmo přehrazující přístup ke Kyjevu. Čs. brigáda v těsné součinnosti se sovětskými jednotkami ničila jeden odpor nepřítele za druhým a postupovala vpřed. V odpoledních hodinách se rozpoutal těžký boj na předním okraji města ve směru k závodu „Bolševik“. Spolu s tanky čs. brigády vnikly do Kyjeva i dvě roty pěchoty jako boční zajištění. Zde českoslovenští vojáci prokázali vysoké bojové mistrovství, morální kvality a nesmírné hrdinství. Ve večerních hodinách 5. listopadu 1943 se jednotky 51. střeleckého sboru spolu s jednotkami 1. čs. samostatné brigády probily do samého středu hlavního města Ukrajiny. Tankový prapor čs. brigády a rota automatčků ovládly prostor osobního nádraží Kyjev I. V pozdních večerních hodinách postoupily do středu města i zbývající jednotky 1. čs. samostatné brigády.

Část obsluhy 45mm
protitankového kanónu
v bojích o Kyjev. U štítu
zbraně volyňský Čech
rotný Dimitrij Senický.

Operační rozkaz č. 2 z 12. října 1943,
který obsahuje dispozice k dalšímu přesunu
po vyvagónování ve stanici Priljuky

Josef Toman (Teichner) spolu se svým bratrem Vilémem prošel celou bojovou cestu čs. vojenské jednotky v SSSR z Buzuluk do Prahy

Stužky vyznamenání plukovníka v.v. Ing. Viléma Tomana

Vizitka vedoucího čs. delegace generálmajora (propůjčená hodnost) z doby jeho působení v Koreji

Generálmajor (plukovník) Ing. Vilém Toman (vlevo) se před svým odjezdem do Koreje loučí se svým bratrem Josefem Tomanem

Chronologický přehled polního
tažení 1. čs. samostatné brigády
na podzim 1943

Desátník Karel Wolf
(vpravo) s protitankovou
puškou se vyznamenal
v bojích o hlavní město
Ukrajiny Kyjev, později
padl při nočním průzkumu
25. 1. 1944 v bojích
u Žaškova

Nástup tankového praporu 1. čs. samostatné
brigády v září 1943, těsně před odjezdem
na frontu

Brigádní generál v.v. Karel Borský (Kurt Biheller)

*13. 5. 1921 Fryštát (Karviná) – †9. 8. 2001 Praha

Krátce po okupaci ČSR byl spolu s otcem, bývalým ruským legionářem, zatčen a uvězněn v koncentračním táboře v polském městě Nisko, odkud se mu však podařilo v říjnu 1939 uprchnout. Po překročení hranic bývalého SSSR pracoval ve Lvově, kde byl na jaře 1940 zatčen orgány NKVD a poslán do pracovního tábora v Parsově. Dne 29. června 1942 byl v Buzuluku prezentován pod kmenovým číslem 866/m a zařazen do 2. čety 3. roty 1. čs. samostatného polního praporu. Jako spojka – pozorovatel se účastnil bojů u Sokolova a za své hrdinství byl vyznamenán Čs. medailí Za chrabrost před nepřítelem. Po absolvování důstojnické školy v Novochoopersku byl povýšen na desátníka a zařazen do protitankové roty 1. polního praporu 1. čs. samostatné brigády. Ve volných chvílích se věnoval fotografování, možná proto byl na žádost vedoucího oddělení osvěty zařazen jako fotograf brigádních novin „Naše vojsko v SSSR“. Dne 5. listopadu 1943 při osvobozování Kyjeva postupoval přímo v prvním sledu pěchoty 2. polního praporu a v době pořizování dokumentárních snímků z bojů byl těžce raněn střepinami dělostřeleckého granátu. Po operaci na brigádní ošetřovně pobýval v sovětském sanatoriu v Kazani, kde se léčil až do ledna 1944. Po návratu ze sanatoria byl zařazen do 3. čs. samostatné brigády, povýšen na podporučíka a jmenován velitelem 2. roty 4. pěšího praporu. V bojích o Dukelský průsmyk utrpěl postupně dvě další zranění střepinou granátu. Po částečném vyléčení byl jmenován velitelem velitelské baterie sborového dělostřeleckého pluku 5. Do osvobozené vlasti se vrátil v hodnosti podporučíka a dál sloužil v armádě jako osvětový důstojník. Na konci roku 1948 byl přeložen do Prahy na velitelství 1. vojenského okruhu Praha a zanedlouho převelen na MNO, poté se stal v hodnosti majora vojenským a leteckým atašé v Budapešti. Na jaře 1951 byl však z funkce odvolán a propuštěn z armády.

Krátce pracoval ve stavebnictví, ale již v listopadu 1951 se nevyhнул zatčení. Ve vyšetřovací vazbě pak pobýval až do dubna 1952, kdy byl bez vysvětlení propuštěn, poté se znovu vrátil do stavebnictví. Dne 1. října 1956 byl z rozhodnutí ministra národní obrany generála Bohumíra Lomského opět povolán do armády v hodnosti podplukovníka. Působil na oddělení bojové přípravy 30. stíhací a bombardovací letecké divize v Čáslavi. V letech 1956–1966 pak pracoval jako čs. vojenský přidělenec, později jako vedoucí čs. delegace v Dozorčí komisi neutrálních států při OSN v Koreji. Po návratu z Koreje byl v hodnosti plukovníka až do odchodu do výslužby zaměstnán na MNO. Poté aktivně působil v řadách Českého svazu protifašistických bojovníků a po obnovení Čs. obce legionářské rovněž v této organizaci, kde zastával funkci místopředsedy. V roce 2000 byl prezidentem republiky jmenován do hodnosti brigádního generála ve výslužbě. Za svou činnost na frontě obdržel: 2x Čs. válečný kříž 1939, medaili Čs. velitelského řádu Jana Žižky z Trocnova, Čs. medaili Za chrabrost před nepřítelem, Sokolovskou pamětní medaili, Čs. vojenskou medaili Za zásluhy II. stupně, Dukelskou pamětní medaili, Polský válečný kříž, sovětský Řád vlastenecké války II. stupně, medaili Za vítězství nad Německem ve Velké vlastenecké válce 1941–1945 a další československé a zahraniční řády a medaile.

Četař Kurt Biheller-Borský, brigádní fotograf při cvičení v okolí Novochooperska v létě 1943

Vojenská legitimace ppor. Karla Borského (Kurta Bihellera)

Rotný Karel Borský (Kurt Biheller) byl za svou účast v bojích u Kyjeva vyznamenán brigádním generálem Janem Kratochvílem svým prvním Čs. válečným křížem 1939

**Návrhy na vyznamenání
příslušníků tankového
praporu**

Příslušníci 1. čs. samostatné brigády v SSSR Josef Buršík, Richard Tesařík a Antonín Sochor byli za své hrdinství a statečnost při osvobozování hlavního města Ukrajiny Kyjeva jmenováni sovětskou vládou Hrdiny Sovětského svazu s právem nosit Zlatou hvězdu hrdiny. Velitel tankového praporu Vladimír Janko a velitel čety automatčků Sergej Petras byli vyznamenáni Řádem Lenina. Další příslušníci pak obdrželi: 4x Řád rudého praporu, 6x Řád vlastenecké války I. stupně, 16x Řád vlastenecké války II. stupně, 27x Řád rudé hvězdy, 16x Řád slávy III. stupně.

**Legitimace Hrdiny
Sovětského svazu Richarda
Tesaříka, opravňující k nošení
Zlaté hvězdy hrdiny**

**Nejvyšší sovětské vyznamenání – Řád Lenina, který obdržel
Richard Tesařík spolu s titulem
Hrdina Sovětského svazu**

Společná fotografie držitelů titulu Hrdina Sovětského svazu, zleva Richard Tesařík, Antonín Sochor a Josef Buršík, všichni v hodnosti poručíka

Zlatá hvězda Hrdiny Sovětského svazu Richarda Tesaříka

Generálmajor v.v. Josef Buršík

*11. 9. 1911 Starý Postřekov, okr. Domažlice – †30. 6. 2002 Northampton (Velká Británie)

Příslušník Legionu Čechů a Slováků v Polsku, později čs. vojenské jednotky v SSSR. Jako velitel 3. čety 1. roty 1. čs. samostatného polního praporu v SSSR se účastnil prvního boje čs. jednotky u Sokolova, kde byl vyznamenán prvním Čs. válečným křížem 1939 a sovětským Řádem rudé hvězdy. Za hrdinství v bojích o Kyjev (velitel roty středních tanků T-34)

obdržel Řád Lenina a titul Hrdina Sovětského svazu. Za své statečné chování na frontě byl celkem vyznamenán 5x Čs. válečným křížem 1939 a mnoha československými a zahraničními řády a medailemi. Do osvobozené vlasti se vrátil v hodnosti kapitána. V roce 1946 se stal důstojníkem z povolání, byl

jmenován zástupcem velitele 1. tankové brigády, později (1947) zástupcem velitele 12. tankové brigády v Olomouci. V dubnu 1948 se stal velitelem 12. tankové brigády, ale vzhledem ke svému zdravotnímu stavu (zjištěna tuberkulóza levé plíce) a stálému pobytu v sanatoriích se rozhodl pro odchod z armády. V listopadu 1949 byl však zatčen, odsouzen k 10 letům vězení a degradován. Vzhledem ke stále se zhoršujícímu zdravotnímu stavu byl z věznic Mírov převezen do Vojenské nemocnice v Olomouci, odkud se mu za pomoci přátel a rodiny podařilo uprchnout do Německa, kde byl dlouhodobě léčen. V roce 1955 se vystěhoval do Velké Británie. Na protest proti okupaci Československa v roce 1968 se dostavil na sovětské velvyslanectví ve Velké Británii a symbolicky odevzdal svá sovětská vyznamenání. Uznání svých zásluh o osvobození republiky se dočkal až po roce 1989, kdy byl prezidentem republiky v roce 1990 jmenován do hodnosti generálmajora ve výslužbě a v následujícím roce vyznamenán i Řádem M. R. Štefánika III. třídy.

Generálmajor v zál. Richard Tesařík

*3. 12. 1915 Praha – †27. 3. 1967 Ústí nad Labem-Střekov

Příslušník čs. vojenské jednotky (legionu) v Polsku, poté čs. vojenské jednotky v SSSR. Jako velitel 1. čety 2. roty se účastnil bojů u Sokolova a byl vyznamenán Čs. válečným křížem 1939 a svým prvním sovětským Řádem rudé hvězdy. Za hrdinství a odvahu při osvobozování Kyjeva (velitel roty lehkých tanků T-70) byl jmenován Hrdinou Sovětského svazu, navíc vyznamenán Řádem Lenina. V bojích o Dukelský průsmyk v září 1944 utrpěl těžké zranění (přišel

o levé oko). V dubnu 1945 velel čestné stráží při příjezdu prezidenta republiky dr. Edvarda Beneše do Košic. Do osvobozené vlasti se vrátil v hodnosti kapitána. Zůstal v armádě a významně se podílel na budování tankových vojsk čs. armády. Dne 12. prosince 1953 byl však zatčen a devět měsíců vězněn. Po propuštění byl v hodnosti plukovníka jmenován velitelem 13. tankové divize a v červnu 1956 povýšen na generálmajora. Zastával funkci zástupce velitele 1. vojenského okruhu, později se stal prvním zástupcem velitele 4. armády. V roce 1960 byl propuštěn z armády a přeřazen do zálohy, poté pracoval jako bezpečnostní technik ČSAD. V roce 1966 odešel ze zdravotních důvodů do důchodu. Za statečné chování na frontě obdržel i 5x Čs. válečný kříž 1939 a mnoho dalších československých a zahraničních řádů a medailí.

Generálmajor in memoriam Antonín Sochor

*16. 7. 1914 Lohbern (Německo) – †15. 8. 1950 Jablonné v Podještědí

Příslušník Legionu Čechů a Slováků v Polsku, později čs. vojenské jednotky v SSSR. Již v prvním boji u Sokolova se projevil jako statečný velitel čety automatčiků, v bojích utrpěl zranění (prostřelená ruka). Za osobní statečnost obdržel Čs. válečný kříž 1939 a sovětský Řád rudého praporu. Za hrdinství v bojích o Kyjev byl jako velitel roty automatčiků vyznamenán Řádem Lenina a jmenován Hrdinou Sovětského svazu. V bojích o Dukelský průsmyk byl těžce raněn. Do osvobozené vlasti se vrátil v hodnosti štábního kapitána jako velitel štábní roty košického Ministerstva národní obrany. Za projevené hrdinství na frontě obdržel 5x Čs. válečný kříž 1939 a další československé, sovětské, polské, rumunské a jugoslávské řády a medaile. Po osvobození republiky se stal důstojníkem z povolání. Od podzimu roku 1948 se jako velitel významně podílel na výcviku brigády židovských dobrovolníků Hagana na území ČSR a Izraele. Později byl jmenován profesorem Pěchotního vojenského učiliště v Milovicích a povýšen do hodnosti podplukovníka. Zemřel za ne zcela vyjasněných okolností při autonehodě během vojenského cvičení 15. srpna 1950. Dne 6. října 1955 byl prezidentem republiky jmenován do hodnosti generálmajora in memoriam.

Čs. kulometčíci v bojích, vpravo četař Andrej Lysý se svým těžkým kulometem Maxim vz. 1910, za boj o Kyjev byl vyznamenán Čs. válečným křížem 1939, později padl v bojích u Bílé Cerkve

Zpráva o udělení Čs. medaile Za chrabrost před nepřítelem 1. čs. samostatné brigádě v SSSR

Dekret prezidenta republiky dr. Edvarda Beneše o udělení Čs. medaile Za chrabrost před nepřítelem pro 1. čs. samostatnou brigádu jako celku. Stuha od medaile pak dekorovala brigádní bojovou zástavu.

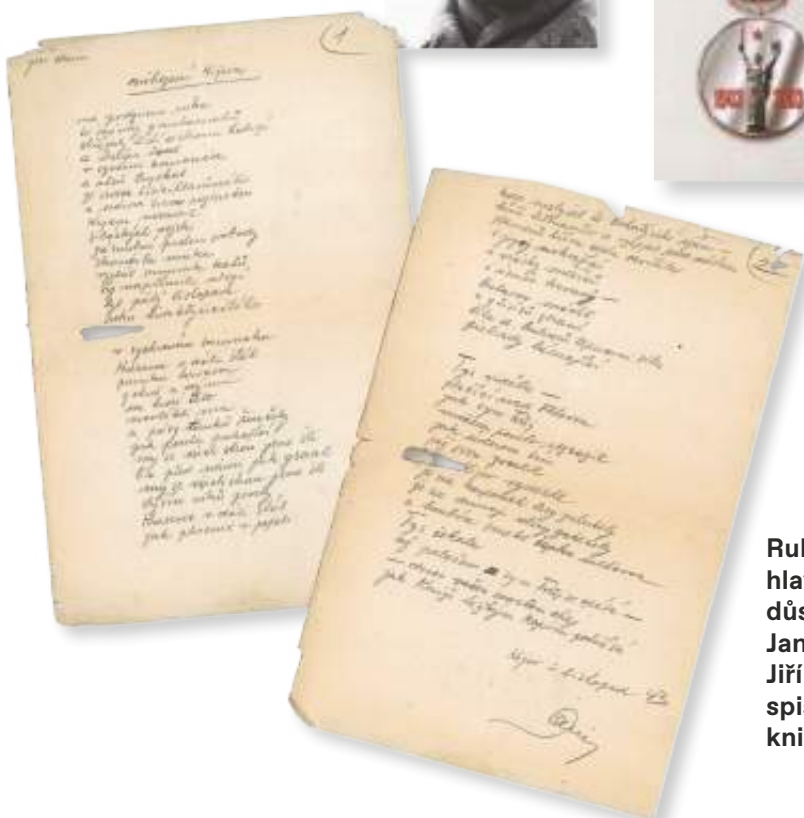
Jan Mareš obdržel 2× Čs. válečný kříž 1939, Čs. vojenský řád bílého lva Za vítězství, Čs. vojenskou medaili Za zásluhy I. a II. stupně, sovětský Řád vlastenecké války I. stupně a Řád rudé hvězdy. Za osvobození Kyjeva byl vyznamenán sovětskou medailí Za odvalu.

Legitimace k udělení ukrajinské Pamětní medaile k 60. výročí osvobození Kyjeva, kterou obdržel jeden z účastníků bojů plukovník v.v. Michal Fedorko

Ukrajinská Pamětní medaile k 60. výročí osvobození Kyjeva

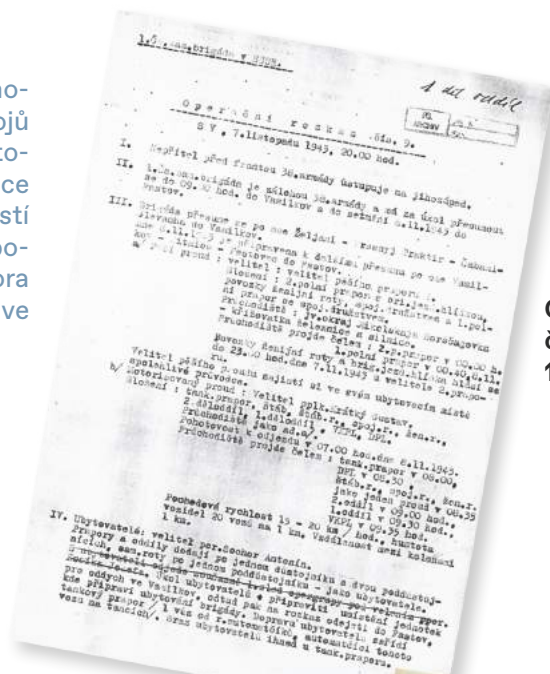

Rukopis básně, kterou na počest osvobození hlavního města Ukrajiny napsal osvětový důstojník 1. čs. samostatné brigády v SSSR Jan Mareš (v době války používal pseudonym Jiří Darin), po osvobození člen Svazu čs. spisovatelů, mj. autor pochodu „Směr Praha“, knihy „První prapor“ a filmu „Práče“

Od 7. listopadu do konce roku 1943 se 1. čs. samostatná brigáda v SSSR účastnila obranných bojů v prostoru Vasilkovo–Čerňachov–Kodaki–Fastova–Židovcy–Paripsy–Grobovka, od 30. prosince 1943 do 1. ledna 1944 pak bojů o Rudu, předmostí přes řeku Ross a o Bílou Cerkev. V lednu 1944 bojovala čs. brigáda v prostoru Žaškova, dne 9. února se pak na žádost velení Rudé armády přesunula ve směru Rovno–Lvov–Užok.

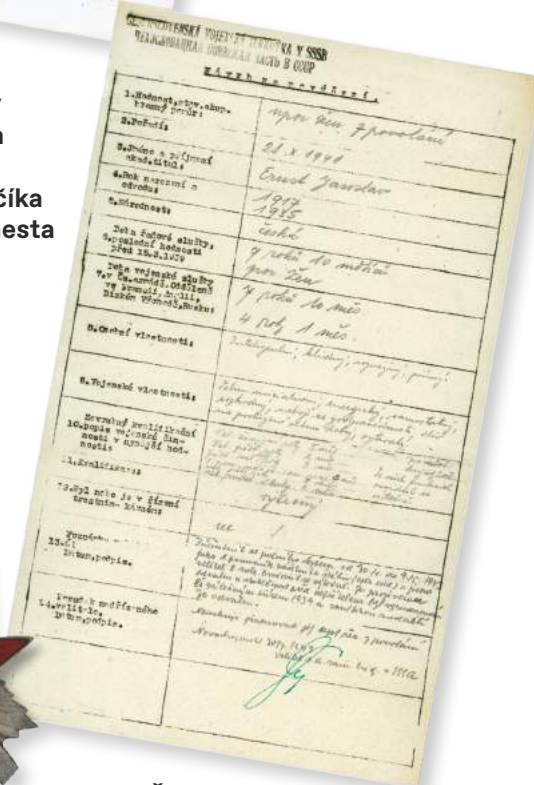

Četař Jan Nedvídek, jeden z nejoblíbenějších poddůstojníků čs. vojenské jednotky, bývalý příslušník tzv. oranské skupiny, účastník bojů u Sokolova v řadách 1. roty, kde za projevenou statečnost obdržel Čs. válečný kříž 1939 a sovětský Řád rudé hvězdy. Padl jako velitel tanku v bojích u Čerňachova 9. listopadu 1943. Nositel Řádu vlastenecké války II. stupně, povýšen do hodnosti praporčíka in memoriam (1946).

Operační rozkaz
č. 9 ze 7. listopadu
1943

Návrh velitele 1. čs. samostatné brigády Ludvíka Svobody na povýšení ženijního důstojníka nadporučíka Jaroslava Zhora-Ernesta

Sovětský Řád
vlastenecké války II. stupně

Štábní kapitán in memoriam Jaroslav Zhor-Ernest

*7. 1. 1917 Křinec, okr. Nymburk – †9. 11. 1943 Čerňachov (Ukrajina)

Bývalý důstojník ženijního vojska čs. armády, příslušník Legionu Čechů a Slováků v Polsku, jeden z prvních bojovníků čs. vojenské jednotky v SSSR. Bojů u Sokolova se účastnil ve funkci zástupce náčelníka štábu praporu. Za hrdinství u Sokolova byl vyznamenán Čs. válečným křížem 1939 a sovětskou medailí Za odvalu. Po vzniku 1. čs. samostatné brigády byl jmenován do funkce ženijního náčelníka brigády. Padl v bojích u Čerňachova 9. listopadu 1943. Za prokázané hrdinství obdržel sovětský Řád vlastenecké války II. stupně. V roce 1946 byl povýšen do hodnosti štábního kapitána in memoriam.

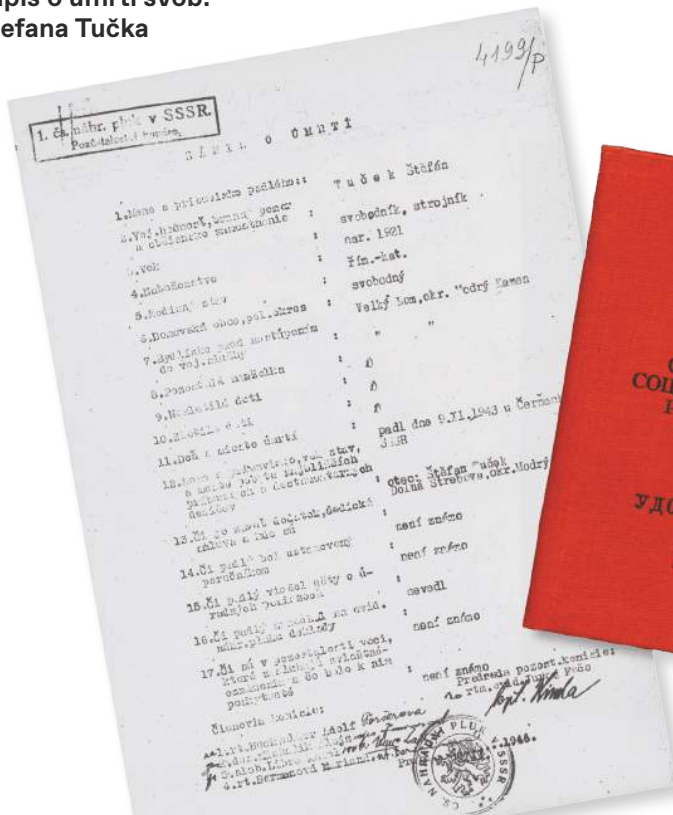
Svobodník Štefan Tuček

*16. 12. 1921 Veľký Lom, okr. Modrý Kameň – †9. 11. 1943 Čerňachov (Ukrajina)

V roce 1941 byl povolán do slovenské armády, o rok později odeslán na východní frontu jako příslušník pěšího pluku 101 ze sestavy Zajišťovací divize. Na Vánoce roku 1942 přešel jako jeden z prvních slovenských vojáků k běloruským partyzánům. Bojoval v řadách partyzánského oddílu generála A. N. Saburova na Bílé Rusi. Jako zástupce slovenských vojáků vystoupil v květnu 1943 na Všeslovanském sjezdu v Moskvě. Dne 10. srpna 1943 se stal příslušníkem tankového praporu 1. čs. samostatné brigády v SSSR. S praporem se také účastnil bojů o Kyjev, při kterých zahynul v hořícím tanku T-70 u Čerňachova jako řidič–mechanik. Byl nositelem sovětské medaile Partyzán vlastenecké války II. stupně. Za svou statečnost obdržel sovětský Řád rudé hvězdy in memoriam. Po osvobození republiky byl předsednictvem Slovenské národní rady jmenován Hrdinou Slovenského národního povstání in memoriam.

Zápis o úmrtí svob.
Štefana Tučka

Sovětský Řád
rudé hvězdy

Legitimace k sovětské medaili
Za odvalu, kterou sovětské velení
ocenilo řadu příslušníků 1. čs.
samostatné brigády

Sovětská medaile
Za odvalu

Sovětská řádová
knížka

Čs. automatická – průzkumníci por. A. Sochora
v prostoru Bílé Cerkve, zleva voj. Michal Kovtan
a svob. Pavel Derbal

Sovětský Řád
slávy III. stupně

Plukovník Otmar Záhora

*29. 9. 1909 Břeclav – †23. 6. 1949 Žiar u Liptovského Mikuláše

Absolvent Vojenské akademie v Hranicích, důstojník pěchoty z povolání. V roce 1940 odešel přes Slovensko, Maďarsko a Jugoslávii do zahraničí a již v dubnu byl prezentován u čs. armády ve Francii. Jako zástupce velitele roty v hodnosti nadporučíka se účastnil ústupových bojů. Po příjezdu do Velké Británie byl pověřen funkcí velitele čtyř lehkých kulometů velitelské roty 2. praporu 1. čs. brigády. V březnu 1941 byl povýšen do hodnosti kapitána a jmenován do funkce velitele 2. roty. Absolvoval různé kurzy a základní parašutistický výcvik. V září 1943 byl převelen k posílení velitelského kádru čs. vojenské jednotky v SSSR. Po příjezdu k 1. čs. samostatné brigádě v SSSR převzal funkci velitele 1. roty, později pak funkci zástupce velitele 2. praporu. Dne 1. ledna 1944 se stal velitelem 2. praporu 1. čs. samostatné brigády, ale již v březnu téhož roku byl jako štábní kapitán ustanoven velitelem 1. praporu

2. čs. paradesantní brigády v SSSR. V průběhu karpatsko-dukelské operace zastával funkci zástupce velitele 1. čs. samostatné brigády. V bojích o Dukelský průsmyk byl raněn a po vyléčení zařazen do skupiny pro zvláštní úkoly náhradního pluku. V prosinci 1944 se stal velitelem školy pro důstojníky pěchoty, ženijního a spojovacího vojska v záloze. Do osvobozené vlasti se vrátil v hodnosti majora a významně se zapojil do budování nové čs. armády. Byl jmenován velitelem pěšího pluku 41 v Žilině, v říjnu 1945 povýšen do hodnosti podplukovníka. V bojích s banderovci na východním Slovensku na jaře 1946 působil jako velitel podskupiny JAROSLAV, v dubnu téhož roku byl povýšen na plukovníka pěchoty. Po absolvování Vysoké školy válečné v Praze nastoupil na 1. oddělení štábu velitelství 4. pěší divize v Žilině. V březnu 1948 byl jmenován profesorem taktiky na Vysoké škole válečné v Praze, později se stal náčelníkem stolice (katedry) pěchoty. Za svou činnost v bojích na západní i východní frontě obdržel: 4x Čs. válečný kříž 1939, Čs. medaili Za chrabrost před nepřítelem, Čs. vojenskou pamětní medaili se štítky Francie, Velká Británie, SSSR, sovětský Řád vlastenecké války I. stupně, Francouzský válečný kříž a řadu dalších rumunských a jugoslávských řádů a medailí.

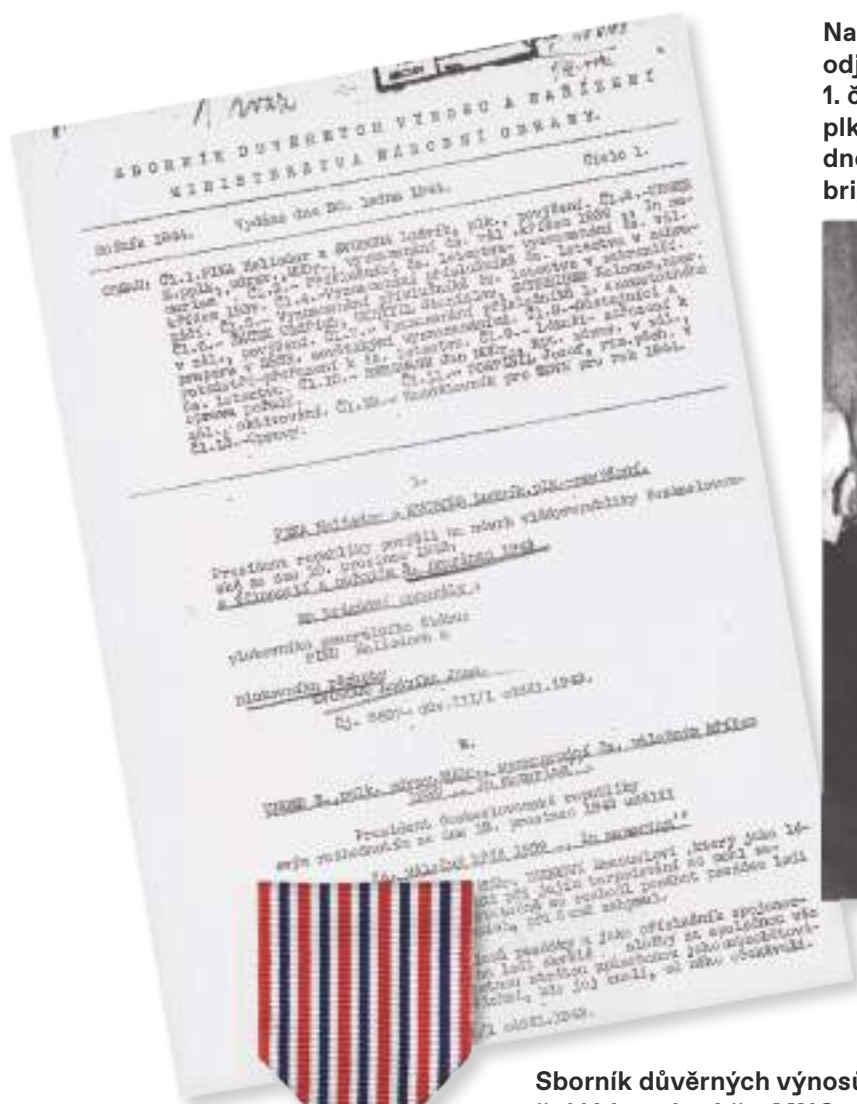
tů velitelské roty 2. praporu 1. čs. brigády. V březnu 1941 byl povýšen do hodnosti kapitána a jmenován do funkce velitele 2. roty. Absolvoval různé kurzy a základní parašutistický výcvik. V září 1943 byl převelen k posílení velitelského kádru čs. vojenské jednotky v SSSR. Po příjezdu k 1. čs. samostatné brigádě v SSSR převzal funkci velitele 1. roty, později pak funkci zástupce velitele 2. praporu. Dne 1. ledna 1944 se stal velitelem 2. praporu 1. čs. samostatné brigády, ale již v březnu téhož roku byl jako štábní kapitán ustanoven velitelem 1. praporu

Kapitán Otmar Záhora při výcviku odstřelovačů s puškou Mosin

Denní rozkaz ze 7. ledna 1944 s pochvalou velitele brigády za boj u Bílé Cerkve

Na pozvání prezidenta republiky Edvarda Beneše odjela do Moskvy delegace zástupců příslušníků 1. čs. samostatné brigády v SSSR v čele s velitelem plk. Ludvíkem Svobodou, kterého prezident republiky dne 20. prosince 1943 jmenoval do hodnosti brigádního generála a předal mu Čs. válečný kříž 1939

Čs. válečný kříž 1939

Sborník důvěrných výnosů a nařízení č. 1/44, vydaný čs. MNO v Londýně o povýšení Heliodora Píky a Ludvíka Svobody do hodnosti brigádního generála

Smlouva z 12. prosince 1943, kterou podepsal při příležitosti návštěvy Moskvy prezident republiky Edvard Beneš

Vyznamenání příslušníci 1. čs. samostatné brigády, kteří za dosavadní činnost na frontě převzali od prezidenta republiky Čs. válečný kříž 1939, zleva kpt. Otakar Rytíř, npor. Miroslav Šmoldas a npor. Vladimír Janko

Předseda Nejvyššího sovětu SSSR M. I. Kalinin (uprostřed)
s vyznamenanými příslušníky 1. čs. samostatné brigády v SSSR,
zleva kpt. Ivo Pazderka, pplk. Vladimír Příklad, npor. Ludvík Engel
a por. Antonín Sochor

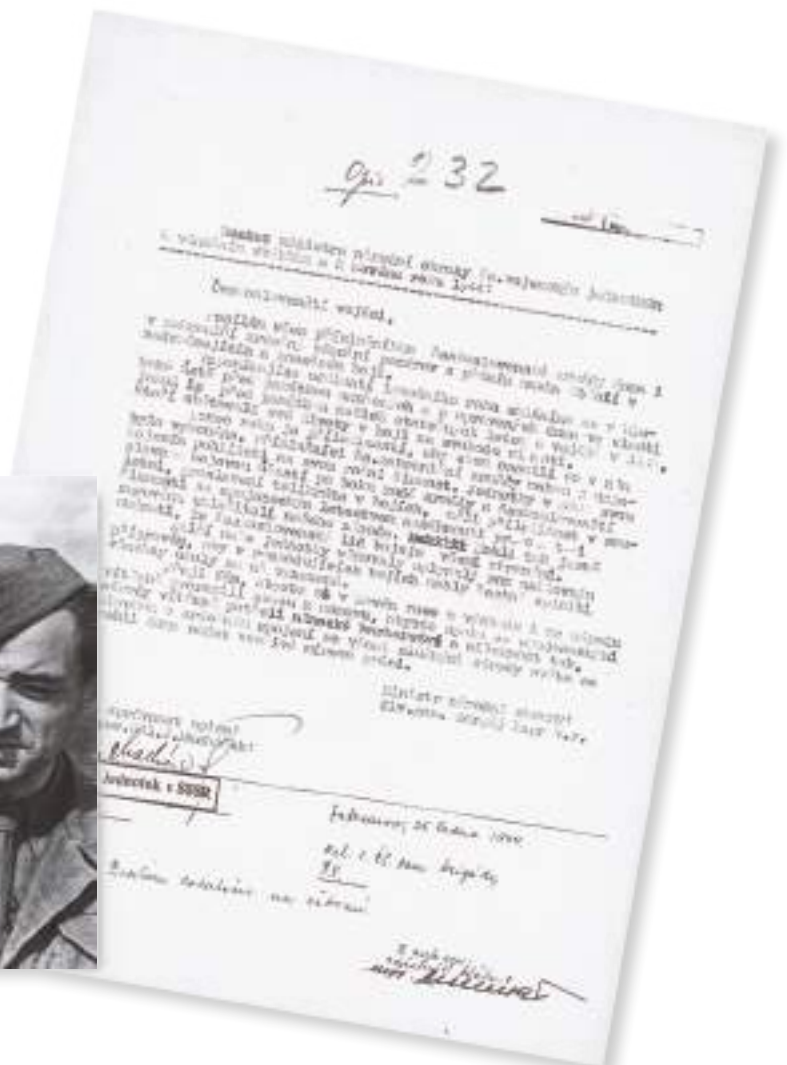

Rozkaz ministra národní obrany divizního generála
Sergěje Ingra čs. vojenským jednotkám k vánočním
svátkům a k Novému roku 1944

Člen delegace ppor. Josef Buršík (vpravo) po obdržení
Zlaté hvězdy Hrdiny Sovětského svazu a Řádu Lenina dne
23. prosince 1943 se svým kamarádem ppor. Miroslavem
Martišem, příslušníkem Čs. vojenské mise v SSSR

Por. František Král (vlevo) se svým spolubojovníkem
ppor. Janem Marešem, osvětovým důstojníkem

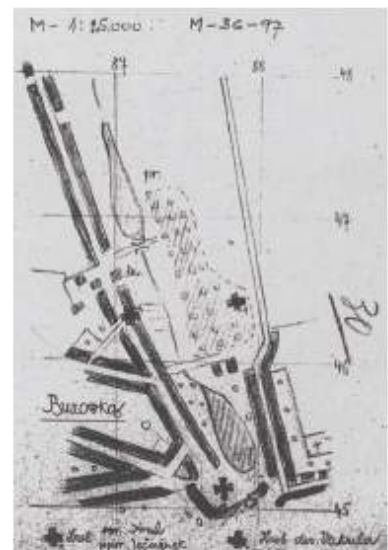
Štábní kapitán in memoriam František Král

*29. 1. 1914 Slavíkovice, okr. Vyškov – † 17. 1. 1944 Buzovka u Žaškova (Ukrajina)

Před vstupem do čs. vojenské jednotky příslušník interbrigády ve Španělsku, kde dosáhl hodnosti poručíka (v čs. jednotce mu nebyla uznána) a byl vyznamenán tamějším řádem „DEBER“. V prvním boji u Sokolova zastával funkci velitele 2. čety protitankové roty a za bojovou činnost byl vyznamenán Čs. válečným křížem 1939. Padl v bojích u Buzovky jako velitel 4. baterie II. dělostřeleckého oddílu 1. čs. samostatné brigády v SSSR. V roce 1946 byl povýšen do hodnosti štábního kapitána in memoriam. Za svou statečnost na frontě obdržel 4x Čs. válečný kříž 1939, sovětský Řád rudého praporu a Řád vlastenecké války I. a II. stupně. Později byl in memoriam povýšen na štábního kapitána a vyznamenán Hvězdou I. stupně Čs. vojenského řádu bílého lva Za vítězství a Sokolovskou pamětní medailí.

Plukovník ve výslužbě Jan Pohorlak; roku 1940 narukoval do maďarské armády a byl odvelen na východní frontu. V listopadu 1941 přeběhl na stranu Rudé armády. V roce 1943 se stal příslušníkem čs. vojenské jednotky v SSSR, bojů se účastnil jako velitel průzkumné jezdecké čety 1. čs. samostatné brigády. Do osvobozené vlasti se vrátil v hodnosti nadporučíka, byl vyznamenán československými, sovětskými a polskými řády a medailemi.

Nákres místa prozatimního hrobu Františka Krále na hřbitově v Buzovce

London, 18. únor 1944.
D. V. F. R. 1. 1. 44.
Náhradní těleso.

Ministerstvo Národní Obrany:
Čís. 200-dv. III/1. odděl. 1944.

Věci SSSR - ztráty do 23. ledna 1944.

Příloha: 1:

Proveďte zápis o těchto ztrátách našich jednotek v SSSR:

„V boji za mělou Čerkyv padli tyto gažisté:

por. LYSÁK	Imrich
ppor. FILIPINEC	Míchal
ppor. BLAŽEK	Vladimír
ppor. Hasačka	Josef
ppor. PALTER	Arnost
rtm. LYST	Andrej
rtm. Vašek	Rudolf
rtm. BRUNE	Kurt

Nezvěstní / pravděpodobně mezi 52 padlými, jejich totožnost nebyla zjištěna:

kpt. RUŽIČKA	Václav
ppor. BENEDEK	A.
ppor. FEINER	Kurt

V obraně bojích pod Žaškovem padli:

por. KRÁL	František
ppor. JECMESEK	Lad.

Nezvěstní:

ppor. WOLF	Karel
ppor. BILJAK	M.

Celkové ztráty brigády od odchodu na frontu do 23. 1. 1944:

padlých	553
raněných	441
nezvěstných	23
zemřelo	14

/těchto 14 tankistů podlehl otravě methyalkoholem po pití směsi do chládků pro zamrzání.“

Dále proveďte zápis podle připojené přílohy, kterou po provedení vraťte MNO.

Postava:
Náhradní těleso.

Za ministra:

Porada velitelů jednotek a dělostřelectva na štábu 50. střeleckého sboru v osadě Stadnica (jižně od Žaškova), druhý zprava velitel střeleckého sboru generálmajor S. S. Martirosjan a třetí zprava velitel 1. čs. samostatné brigády v SSSR brigádní generál Ludvík Svoboda

Ztráty 1. čs. samostatné brigády
v SSSR od října 1943 do 23. ledna 1944

1. ČESKOSLOVENSKÝ ARMÁDNÍ SBOR V SSSR

Vznik sboru a jeho účast v bojích o osvobození republiky

Přesunem 1. čs. samostatné brigády v SSSR v polovině března 1944 do rovenské oblasti skončilo období těžkých obranných bojů na Horním Tikiči. Rovenská oblast se jako středisko české menšiny na Voliny stala místem nábory nových příslušníků čs. vojenské jednotky v SSSR. Z celkového počtu asi 45 000 obyvatel se v období března až května přihlásilo více než 8 200 osob, z nichž bylo minimálně 7 910 přijato. Do řad armády se hlásily celé rodiny a mnoho žen. Již 19. března zahájila brigáda pravidelné přijímání před odvodní komisí. Dne 10. dubna se 1. čs. samostatná brigáda v SSSR po dohodě s československou vládou v Londýně a rozhodnutím Generálního štábu Rudé armády stala základem pro formování 1. čs. armádního sboru v SSSR. Koncem dubna jsou čs. jednotky soustředěny v prostoru Černovic a Proskurova.

Sborové sklady, Černovice 1944

Vystrojování nováčků

Polní kuchyně, Černovice 1944

Seznamování nových dobrovolníků se zbraněmi

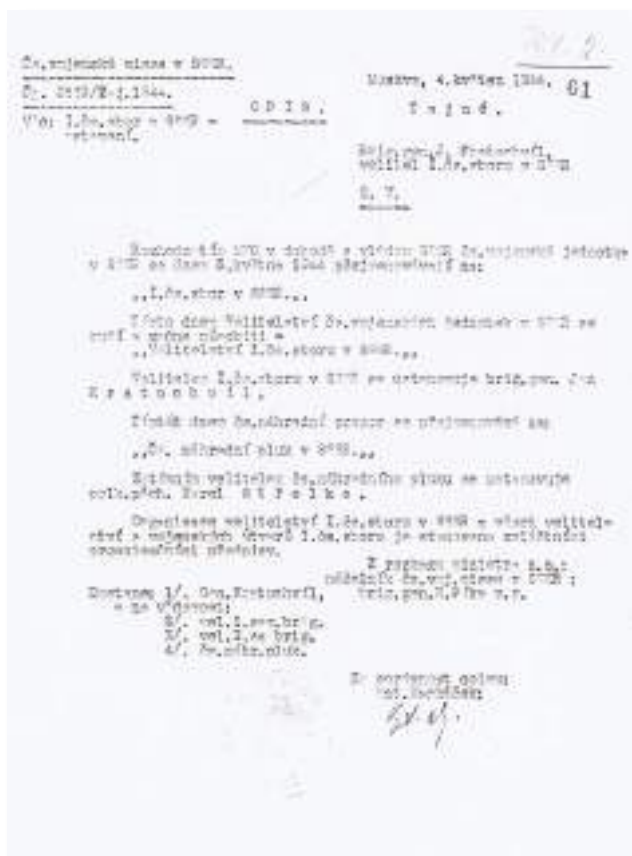
Střelecký výcvik nováčků pod dohledem zkušeného důstojníka. Dobrovolníci nejsou ještě ani vystrojeni.

Armádní generál in memoriam Jan Kratochvíl

*11. 8. 1889 Horní Radechová, okr. Náchod – †15. 3. 1975 Červený Kostelec

Bývalý příslušník čs. legií v Rusku. Ve funkci velitele čety a roty se zúčastnil bitvy u Zborova. Do vlasti se vrátil v hodnosti kapitána jako velitel 4. roty 2. střeleckého pluku Jiřího z Poděbrad. V armádě zůstal jako důstojník z povolání, prošel řadou velitelských funkcí, nakonec byl v roce 1939 pověřen velením pěšího pluku 46 K. H. Borovského v Kremnici. Po odtržení Slovenska se vrátil do Protektorátu Čechy a Morava, zapojil se do ilegální vojenské organizace Obrany národa. V červnu 1939 odešel do Polska, později do Francie, kde byl ustanoven velitelem 1. čs. pěšího pluku. Po porážce Francie přešel do Velké Británie, kde pracoval na štábu čs. MNO v Londýně. Dne 20. března 1943 odjel do Sovětského svazu a již 30. května se stal velitelem čs. vojenských jednotek v SSSR a koncem července dosáhl hodnosti brigádního generála. V polovině května 1944 byl jmenován velitelem 1. čs. armádního sboru v SSSR. Krátce po začátku karpatsko-dukelské operace byl však na žádost sovětského velení 10. září 1944 zbaven velení sboru. Poté pracoval na Velitel-

ství osvobozeného území v Chustu, později v Košicích. V květnu 1945 byl ustanoven velitelem všech škol pro výchovu důstojníků v záloze, v následujícím roce od června pak jmenován velitelem II. sboru. V prosinci 1947 byl odvelen na dovolenou, 1. dubna 1948 přeložen do zálohy. Svůj život dožil v ústraní jako generál na odpočinku. V roce 1990 byl prezidentem republiky povýšen do hodnosti armádního generála in memoriam a v následujícím roce vyznamenán Řádem M. R. Štefánika III. třídy in memoriam. Za svou bojovou činnost obdržel: Čs. válečný kříž 1918, Čs. řád Sokola s meči, Francouzský válečný kříž, Čs. válečný kříž 1939, sovětský Řád vlastenecké války I. stupně a další vysoké československé a spojenecké řády a medaile.

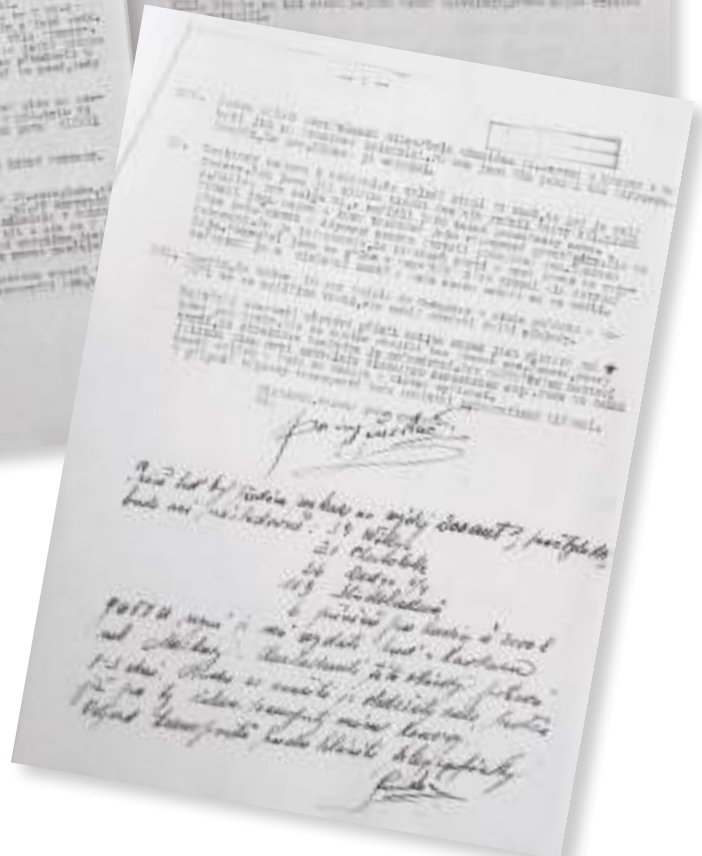
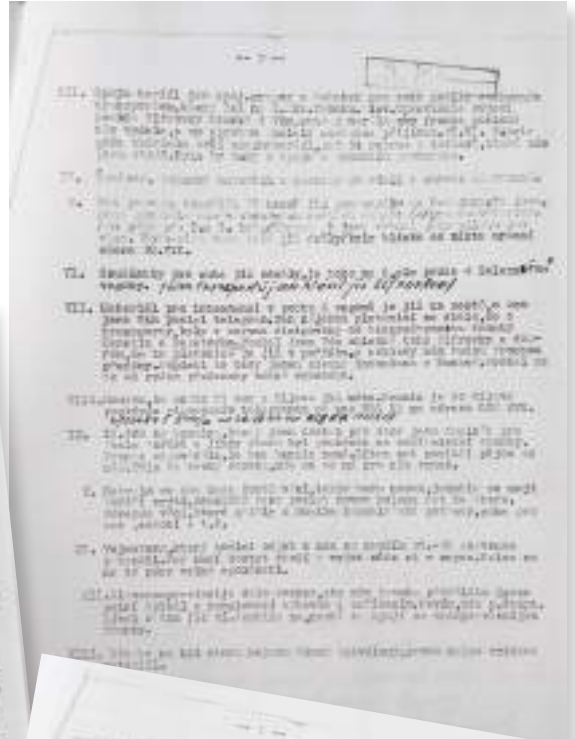
Rozhodnutí čs. MNO v Londýně v dohodě s vládou SSSR o transformaci čs. vojenských jednotek na 1. čs. armádní sbor v SSSR a jmenování brigádního generála Jana Kratochvíla jeho velitelem

Výnos MNO o povýšení plk. Jana Kratochvíla do hodnosti brigádního generála

Tankistická kukla a ochranné brýle, kterými byla vybavena jak řada osádek tanků, tak i motocyklisté některých jednotek 1. čs. sboru

Tankisté 1. čs. samostatné tankové brigády měli v létě 1944 většinou opotřebované stroje, se kterými bojovali už v Kyjeva, jako například tento tank T- 34/76 „LIDICE“

Materiální vybavení sboru se dařilo naplňovat jen se značnými obtížemi, o čemž svědčí dopis por. Rudolfa Luskače veliteli sboru brig.gen. Janu Kratochvílovi z července 1944

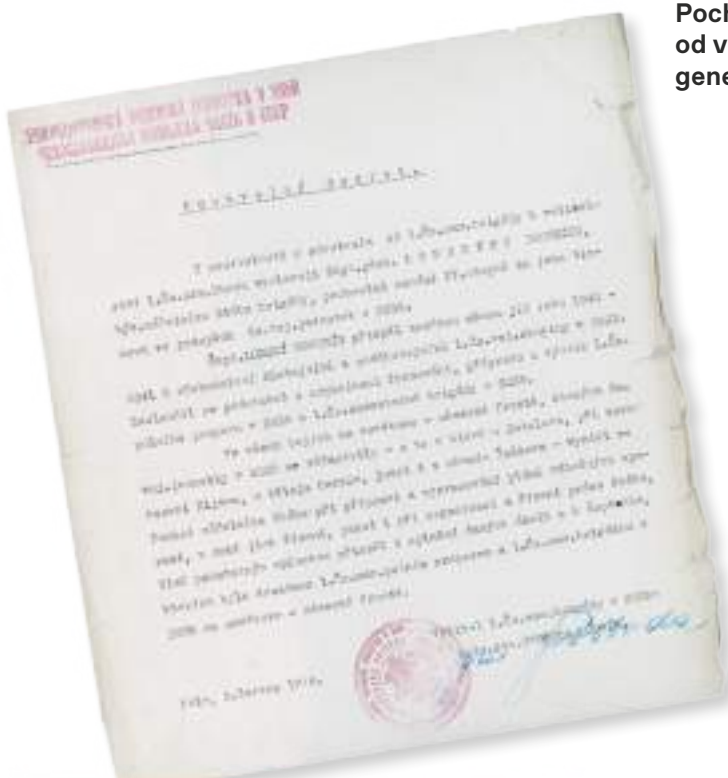

Kapitán Bohumír Lomský, jeden z nejschopnějších důstojníků čs. vojenské jednotky v SSSR. Jako zástupce velitele 1. čs. samostatného polního praporu svou pohotovostí a rozhodností zabránil panice po napadení pochodující kolony při ústupu od Sokolova německými tankovými jednotkami a vyvedl prapor do krytého prostoru. Později se jako náčelník štábu 1. čs. samostatné brigády v SSSR významně zasloužil o úspěch čs. vojáků při osvobození Kyjeva a dalších částí Ukrajiny.

Odznak výtečníka Vojenské akademie v Hranicích

Pochvalný dekret, který škpt. Bohumír Lomský obdržel od velitele 1. čs. samostatné brigády v SSSR brigádního generála Ludvíka Svobody v červnu 1944

Pochvalné uznání poručíku pěchoty Bohumíru Lencovi-Lomskému za výtečné absolvování studia na Vojenské akademii v Hranicích

Někteří z aktivních důstojníků čs. armády se před odchodem za hranice hlásili ke studiu na civilních vysokých školách. Výkaz studia z Českého vysokého učení technického v Praze na jméno Bohumíra Lence-Lomského.

Armádní generál v.v. Ing. Bohumír Lomský (Lenc)

*22. 4. 1914 České Budějovice – †18. 7. 1982 Praha

V roce 1936 jako výtečník absolvoval Vojenskou akademii v Hranicích. V hodnosti poručíka se stal velitelem čtyř poddůstojnické školy, později roty u pěšího pluku 14 v Košicích. Na podzim 1938 absolvoval kurz leteckých pozorovatelů. Po okupaci republiky odešel v srpnu 1939 do Polska a jako dobrovolník vstoupil do polského letectva, kde byl jmenován velitelem letky. Po porážce Polska se dostal na Volyň, kde neunikl internaci. Od března 1940 se stal příslušníkem Východní skupiny čs. armády a společně s dalšími byl internován v Orankách. Po příchodu do Buzuluku v únoru 1942 převzal funkci náčelníka štábu nově se tvořící čs. vojenské jednotky v SSSR, později se stal zástupcem velitele 1. čs. samostatného polního praporu v SSSR. Při odjezdu čs. vojenské jednotky na frontu byl povýšen do hodnosti kapitána. Za prokázané velitelské schopnosti a odvahu při prvním bojovém vystoupení jednotky u Sokolova převzal Čs. válečný kříž 1939 a sovětský Řád vlastenecké války I. stupně. Po vzniku 1. čs. samostatné brigády v SSSR se stal náčelníkem štábu a především v bojích o Kyjev, Bílou Cerkev a Žaškov znovu prokázal své schopnosti štábního důstojníka. Po vzniku 1. čs. armádního sboru v SSSR v květnu 1944 byl jmenován do funkce náčelníka štábu sboru a tuto funkci vykonával až do konce války. Do osvobozené vlasti se vrátil v hodnosti podplukovníka a stal se pomocníkem náčelníka Hlavního štábu čs. branné moci. Na podzim 1945 zahájil studia na Nejvyšší vojenské akademii K. J. Voršilova v Moskvě. Po návratu ze SSSR zastával významné funkce na operačním oddělení Hlavního štábu a pro své schopnosti se stal i náčelníkem jednotného štábu pro řízení akcí proti banderovcům. Na podzim roku 1949 byl jmenován velitelem 2. pěší

divize v Sušici a povýšen do hodnosti brigádního generála. Od října 1950 působil jako náčelník štábu 1. vojenského okruhu a v srpnu 1951 převzal funkci velitele Vojenské technické akademie v Brně. Od září 1953 byl jmenován prvním náměstkem (zástupcem) ministra národní obrany a v prosinci povýšen do hodnosti generálplukovníka. Dne 25. dubna 1956 byl jmenován do funkce ministra národní obrany a v listopadu téhož roku povýšen do hodnosti armádního generála. V březnu 1968 podal s celou vládou demisi. Po odchodu z funkce ministra pracoval jako člen zvláštní vědecké skupiny VHÚ v Praze. Za své postoje poslance v srpnu 1968 (poslancem Národního shromáždění od roku 1960) byl v květnu 1970 propuštěn do zálohy a penzionován. Až do odchodu do starobního důchodu v roce 1982 pracoval jako systémový inženýr v Institutu manipulačních dopravních, obalových a skladových systémů (IMADOS). Za své vynikající velitelské a štábní schopnosti obdržel: Hvězdu II. stupně Čs. vojenského řádu bílého lva Za vítězství, 6× Čs. válečný kříž 1939, Řád Slovenského národního povstání I. a II. třídy, 2× Čs. medaili Za chrabrost před nepřítelem, Čs. vojenskou medaili Za zásluhy I. stupně, Sokolovskou pamětní medaili, Čs. vojenskou pamětní medaili se štítkem SSSR, odznak Čs. partyzána, Dukelskou pamětní medaili, Stříbrný kříž polského řádu Virtuti Militari, sovětský Řád vlastenecké války I. stupně, Řád rudého praporu, polský Grunwaldský kříž III. stupně, jugoslávský Řád zásluhy o národ I. stupně, Řád Rumunské koruny III. třídy a další československé a zahraniční řády a medaile.

Hvězda II. stupně
Čs. vojenského řádu
bílého lva Za vítězství

Sovětský Řád rudého praporu, který obdržel B. Lomský za boje o Žaškov

Sovětský Řád vlastenecké války I. stupně obdržel B. Lomský jako první příslušník čs. vojenské jednotky v zahraničí

Polský Grunwaldský kříž III. třídy

Dne 25. dubna 1956 byl do funkce ministra národní obrany jmenován bývalý příslušník čs. vojenské jednotky v Polsku a později náčelník štábu 1. čs. armádního sboru v SSSR generálplukovník Bohumír Lomský

Legitimace k polské pamětní medaili „Gryfa Pomorskiego“, kterou obdržel již jako ministr národní obrany armádní generál Ing. Bohumír Lomský, bývalý příslušník polského letectva

Polská pamětní medaile „Gryfa Pomorskiego“

Stužky vyznamenání armádního generála Ing. Bohumíra Lomského, ministra národní obrany v letech 1956–1968

Nárameníky armádního generála Ing. Bohumíra Lomského

Osvědčení o zvolení Bohumíra Lomského poslancem Národního shromáždění

Nástup řidičů autoroty
1. čs. brigády před přesunem,
město Luck, duben 1944.
V této době dochází
k masovému přílivu dobrovolníků
z řad volyňských Čechů.

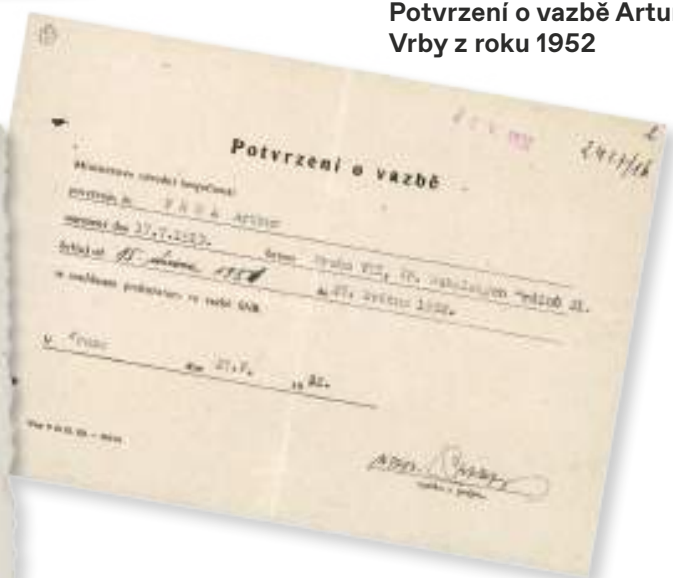
Legitimace zástupce přednosta
4. oddělení štábu 1. čs. samostatné
brigády ppor. Artura Webera-Vrby
z 1. března 1944

Osvětový důstojník seznamuje
nově příchozí volyňské Čechy se situací
na všech frontách ve světě

Potvrzení o vazbě Artura
Vrby z roku 1952

Zástupce přednosta 4. oddělení štábu 1. čs.
samostatné brigády Artur Weber-Vrba, který měl
velký podíl na náboru čs. občanů do čs. armády
na Volyni, na fotografii v hodnosti nadporučíka

Plukovník v.v. in memoriam Artur Weber-Vrba

*17. 7. 1913 Orlová, okr. Fryštát (Karviná) – †9. 8. 1987 Praha

V září 1939 odešel do Polska, aby vstoupit do čs. zahraniční armády. Po porážce Polska přešel na území tehdejšího Sovětského svazu. Až do roku 1942 pracoval v různých kolchozech, sovchozech i v textilní továrně. Na výzvu ke vstupu čs. občanů do nově se tvořící čs. vojenské jednotky odjel v lednu 1943 do Buzuluku. Zde byl nejprve zařazen do náhradního pluku, ale po vzniku 1. čs. samostatné brigády nastoupil na štáb brigády. Jako zástupce, později přednosta 4. oddělení štábu 1. čs. brigády v SSSR se účastnil všech bojů od Kyjeva do Prahy. V průběhu karpatsko-dukelské operace byl vážně raněn. Do osvobozené vlasti se vrátil v hodnosti nadporučíka a aktivně se podílel na budování nové čs. armády.

V roce 1951 byl nezákonně zatčen a patnáct měsíců bez soudního rozhodnutí vězněn. Po propuštění z vazby odešel z armády a v důsledku válečného zranění byl převeden do invalidního důchodu. Až do odchodu do starobního důchodu v roce 1970 pracoval jako vedoucí závodu Chemických čistíren a prádelen v Praze. Za svou činnost na frontě byl vyznamenán mnoha československými, sovětskými a polskými řády a medailemi.

Zlatá hvězda
Čs. vojenského
řádu Za svobodu

Potvrzení o rehabilitaci
a povýšení Artura Vrby
do hodnosti plukovníka
in memoriam

Poválečný stejnokroj
podplukovníka
v zál. Artura Vrby

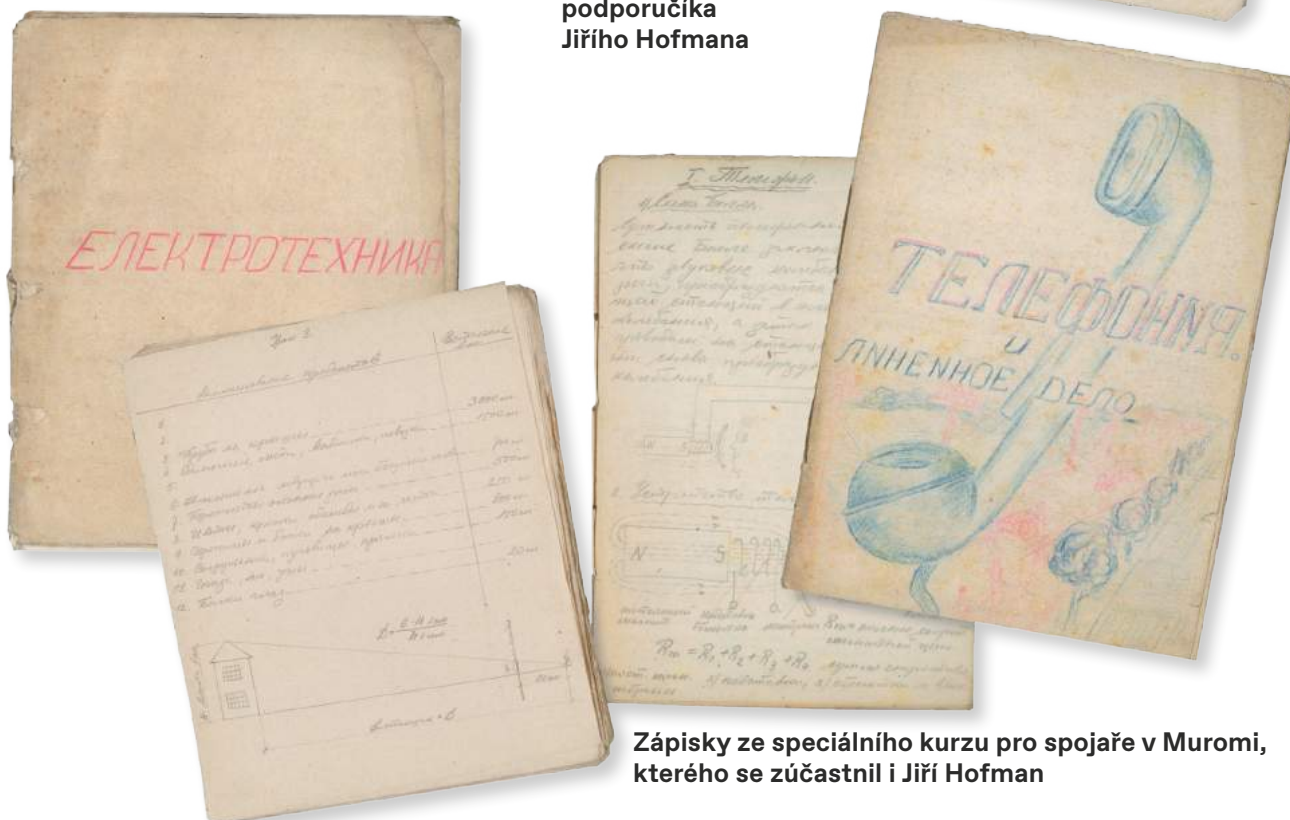
Dekret k udělení
Zlaté hvězdy
Čs. vojenského
řádu Za svobodu,
kterou obdržel
za svou činnost
na frontě Artur
Weber-Vrba

Jiří Hofman (psán i jako Hofmann), jeden z prvních volyňských Čechů, který se hlásil do čs. vojenské jednotky zde již jako podporučík, Levoča, únor 1945

Vojenská legitimace podporučíka Jiřího Hofmana

Zápisky ze speciálního kurzu pro spojaře v Muromi, kterého se zúčastnil i Jiří Hofman

Plukovník v.v. Ing. Jiří Hofman

*16. 5. 1923 Družkopoli, okr. Horochov (Volyň) – †9. 8. 2011 Praha

Dne 16. března 1944 byl prezentován v Jefremově u čs. vojenské jednotky v SSSR a zařazen do 2. čs. samostatné paradesantní brigády. Po krátkém výcviku a prvním seskoku padákem absolvoval od 1. května do 30. srpna 1944 vojenský spojovací kurz v Muromi, po jeho úspěšném završení byl zařazen jako radista. Účastnil se bojů v karpatsko-dukelské operaci a na Slovensku. Do osvobozené republiky přišel v hodnosti podporučíka jako velitel radiočety u 4. čs. samostatné brigády. Zůstal v armádě a zastával různé odborné technické funkce. Po vystudování elektrotechnické fakulty na Vysoké škole technické v Praze byl příslušníkem speciálního praporu, později zastával odborné funkce v oboru technického zabezpečení na GŠ. Po odchodu do důchodu se řadu let věnoval historii volyňských Čechů, rovněž se stal autorem několika publikací k této problematice. Za svou činnost na frontě obdržel Čs. medaili Za chrabrost před nepřítelem, Čs. vojenskou pamětní medaili se štítkem SSSR, Dukelskou pamětní medaili a řadu dalších vyznamenání.

Generálmajor v.v. Ing. Miloslav Kukla

*25. 11. 1904 Beroun – †7. 4. 1974 Praha

Dne 22. srpna 1939 jako důstojník z povolání přešel u Moravské Ostravy hranice okupované vlasti do Polska. Po obsazení Polska se transportem dostal do Francie, kde byl v září 1939 prezentován u velitelství čs. jednotek. V hodnosti štábního kapitána byl ustanoven velitelem 1. praporu 1. pěšího pluku 1. čs. divize, později pak jmenován 1. pobočníkem velitele pluku. Po příjezdu do Velké Británie byl zařazen jako 1. pobočník velitele 1. pěšího praporu 1. čs. smíšené brigády. V roce 1943 odjel se skupinou čs. důstojníků do SSSR. Dne 11. září převzal funkci velitele 2. pěšího praporu 1. čs. samostatné brigády v SSSR, později se účastnil bojů u Kyjeva. V lednu 1944 odešel do Jefremova, kde byl ustanoven velitelem protitankového oddílu u formující se 2. čs. samostatné paradestantní brigády, v květnu téhož roku se stal náčelníkem štábu 3. čs. samostatné brigády v SSSR. Bojů na Slovensku se zúčastnil jako zástupce velitele 4. čs. samostatné brigády. V dubnu 1945 byl jmenován přednostou 1. oddělení Hlavního štábu MNO. Po osvobození republiky zůstal v armádě jako důstojník z povolání. V roce 1946

odjel do Sovětského svazu a nastoupil roční stáž na Nejvyšší vojenské akademii K. J. Vorošilova v Moskvě. Po ukončení studií se stal profesorem taktiky v kurzu pro vyšší velitele při Vysoké škole válečné v Praze. Začátkem září 1948 byl již jako plukovník gšt. ustanoven velitelem 3. pěší divize v Kroměříži a současně povýšen do hodnosti brigádního generála. V roce 1955 odešel ze zdravotních důvodů z armády. Za svou činnost v čs. zahraniční armádě obdržel: Čs. vojenský řád bílého lva Za vítězství, 4x Čs. válečný kříž 1939, Řád Slovenského národního povstání I. třídy, 2x Čs. medaili Za chrabrost před nepřítelem, Čs. vojenskou medaili Za zásluhy I. stupně, sovětský Řád rudého praporu a další československé a zahraniční řády a medaile.

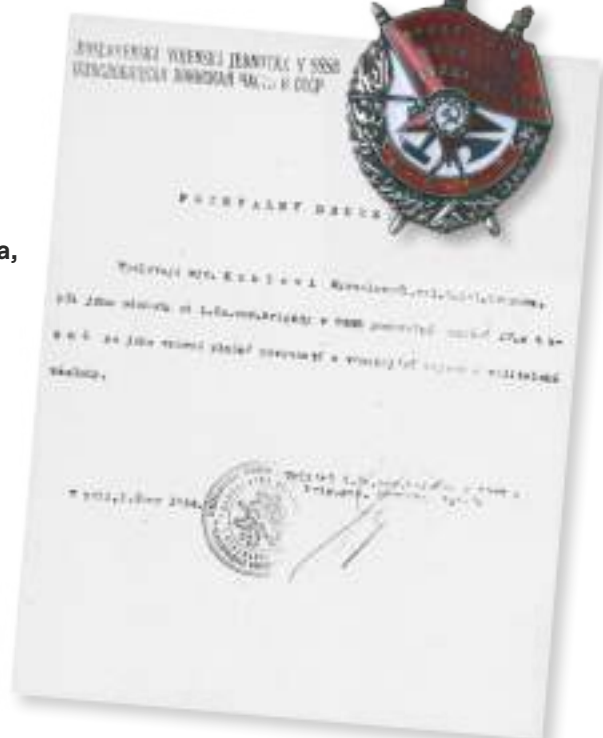

Lékařská prohlídka příslušníků dělostřeleckého pluku 2, uprostřed v bílém plášti lékař pluku (student medicíny) Adolf Sonnenschein-Sonek, bývalý účastník bitvy u Sokolova, později plukovník v.v.

Skupina příslušníků týlu, první stojící zleva Ludvík Aškenazy, pozdější významný dramatik a spisovatel, uprostřed sedící třetí zprava náčelník týlu kapitán Josef Slabý

Sovětský Řád rudého praporu, který obdržel mjr. Miloslav Kukla

Pochvalný dekret majoru Miloslavu Kuklovi, udělený velitelem 1. čs. sam. brigády v únoru 1944

Velitel sborového intendantního parku a sborových pekáren Otto Vitek (2. 3. 1909–6. 6. 1987), účastník bitvy u Sokolova, kde byl těžce raněn. Za své hrdinství obdržel Čs. válečný kříž 1939 a sovětský Řád vlastenecké války II. stupně. Po roce 1945 důstojník z povolání, plukovník v.v.

Sovětský Řád vlastenecké války II. stupně, který obdržel tehdejší rotný Otto Vitek za svou statečnost v bojích u Sokolova

V kuchyni pracovali převážně starší ženy a muži, jejichž děti byly zařazeny do bojových jednotek, zleva Emilie Ptáčková, Marie Fialová-Koutná, Eliška Reichová, Deži Weinberger, Arnold Bilanský a zdravotní sestry Anna Pišlová, Anna Rajchlová a Alžběta Šimková-Kovandová

Část důvěrného rozkazu týlu sboru č. 4 z 28. srpna 1944, v němž byl čet. Otto Kohn určen velitelem sborových jatek

Štábní rotmistr v zál. Otto Kohn, v bojích u Sokolova příslušník zásobovací čety v hodnosti svobodníka, později velitel sborových jatek 3

Příslušnice polní pekárny 1. čs. samostatné brigády, volyňská Češka Růžena Bojarská-Mesnerová a Hana Korolová-Pernicová z Podkarpatské Rusi

Velitel 1. čs. armádního sboru v SSSR brigádní generál Jan Kratochvíl (vpravo dole) mezi příslušníky sboru, první zleva velitel hudební čety ppor. Vít Nejedlý

Josef Slabý obdržel i polskou medaili „Za účast v obranné válce 1939“

Kapitán Josef Slabý v uniformě příslušníka čs. vojenské jednotky v SSSR

Pracovníci týlu sboru, zleva svob. Jolana Silbigerová, náčelník týlu kpt. Josef Slabý a svob. Věra Grossmanová

Čs. vojenský řád bílého lva Za vítězství II. stupně, který obdržel Josef Slabý

Návštěva prezidenta republiky dr. Edvarda Beneše a britského premiéra Winstona Churchilla u čs. armády ve Velké Británii, první zprava tehdejší poručík Josef Slabý, později příslušník čs. vojenských jednotek v SSSR

Generálmajor v.v. Ing. Josef Slabý, CSc.

*20. 8. 1914 Černčice, okr. Nové Město nad Metují – †22. 4. 2003 Praha

Od roku 1935 důstojník z povolání v různých týlových funkcích. V roce 1939 emigroval do Polska, kde vstoupil do Legionu Čechů a Slováků. Po porážce Polska byl až do roku 1940 internován v tehdejším SSSR, poté odjel do Francie, kde se účastnil ústupových bojů čs. armády. Po příjezdu do Velké Británie nastoupil na čs. MNO v Londýně. V roce 1943 odjel na vlastní žádost se skupinou čs. důstojníků do Sovětského svazu. Dne 17. listopadu 1943 se stal příslušníkem čs. vojenské jednotky v SSSR a byl jmenován do funkce náčelníka týlu, později velitele týlu, resp. zástupce velitele 1. čs. armádního sboru pro týl. Do osvobozené vlasti se vrátil v hodnosti majora a byl pověřen velením motorizované části 1. čs. armádního sboru při slavnostní přehlídce 17. května 1945 v Praze. Po osvobození zůstal v armádě, stal se velitelem týlu 1. vojenské oblasti, později absolvoval Nejvyšší vojenskou akademii K. J. Voršilova v Moskvě. V padesá-

tých letech byl v hodnosti plukovníka propuštěn z armády a degradován na vojína. Postupně prošel věznicí a pracovním táborem Mírov a Jáchymov. Po propuštění v roce 1955 byl znovu povolán do armády. Na zasloužilý odpočinek odešel v roce 1970 z funkce náčelníka správy vojenských lázeňských a rekreačních zařízení v hodnosti generálmajora. Po roce 1989 byl plně rehabilitován. Za svou činnost na frontách druhé světové války obdržel řadu vysokých československých, sovětských, polských a rumunských řádů a medailí.

Řádová knížka
Josefa Slabého
k udělení sovětského
Řádu vlastenecké války
I. stupně

Pochvalné uznání, které
v červenci 1945 obdržel
podplukovník Josef Slabý
od ministra národní obrany
generála Ludvíka Svobody

Sovětský Řád
vlastenecké války
I. stupně

Stužky vyznamenání,
které nosil na své uniformě
generálmajor Josef Slabý

Zábava dělostřelců
ve volné chvíli po výcviku

Čepice důstojníka
Rudé armády

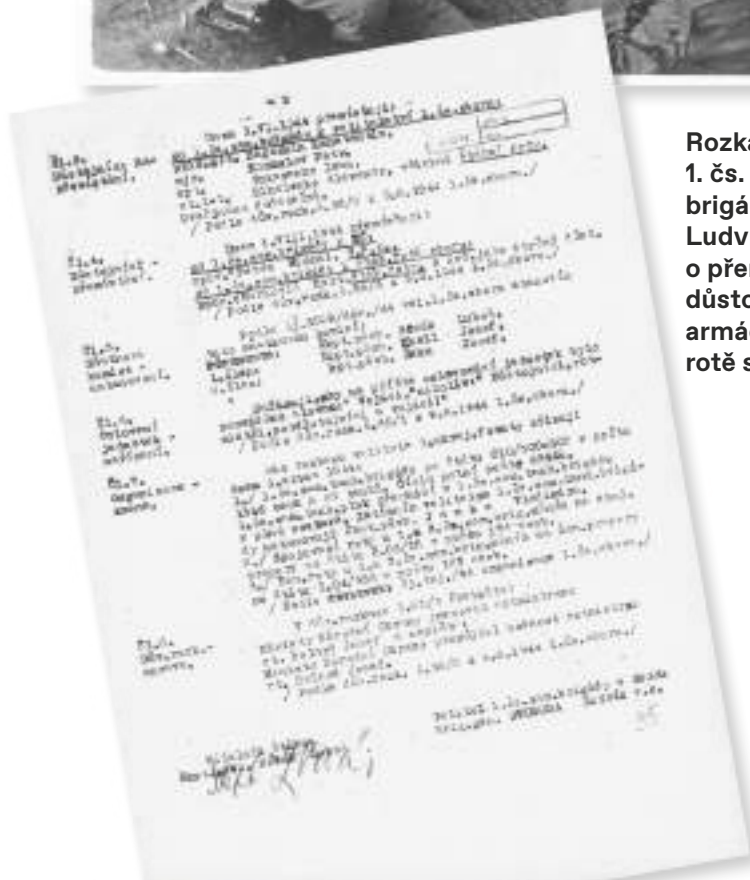

Rozkaz velitele
1. čs. samostatné
brigády brig.gen.
Ludvíka Svobody
o přemístění
důstojníků Rudé
armády ke štábní
rotě sboru

Přezka
důstojníka
Rudé armády

Styčný důstojník Rudé armády
u 1. čs. armádního sboru v SSSR
major P. J. Kambulov

U čs. vojenské
jednotky v SSSR byla
i řada důstojníků
NKVD – rukávový
znak na uniformě
příslušníků NKVD

Čs. velvyslanec v SSSR Zdeněk
Fierlinger v rozhovoru se sovětským
styčným důstojníkem majorem
P. J. Kambulovem

Velitel 1. čs. samostatné brigády v SSSR brigádní generál Ludvík Svoboda převzal od generálporučíka K. V. Krajňukova Řád Suvorova II. stupně a Řád Bohdana Chmelnického I. stupně jako ocenění bojového vystoupení 1. čs. sam. brigády v bojích na Ukrajině

Sovětský Řád Bohdana Chmelnického I. stupně

Slavnostní přehlídka 1. čs. samostatné brigády v SSSR při dekorování zástavy vysokými sovětskými řády

Sovětský Řád Suvorova II. stupně

Velitel 1. čs. armádního sboru v SSSR brigádní generál Jan Kratochvíl předal Čs. válečný kříž 1939 jednomu z nejstatečnějších vojáků čs. vojenské jednotky ppor. Arnoštu Steinerovi

Skupina důstojníků při příležitosti slavnostní přehlídky k udělení sovětských řádů za boje u Kyjeva, Bílé Cerkve a Žaškova, v první řadě zprava kapitán Julius Kostovič, ppor. Ivan Turjanica, npor. Stanislav Odstrčil, v druhé řadě v brýlích lékař brigády por. MUDr. Karel Büchler

Skupina žen vyznamenaných za boje na Ukrajině

Velitel brigády generál Ludvík Svoboda poblahopřál des. Jiřině Švermové-Kopoldové k udělení vyznamenání za účast v bojích na Ukrajině

Vyznamenání důstojníci 1. čs. samostatné brigády, zleva ppor. Vlastislav Raichl, pozdější generálporučík, a ppor. Jiří Větvička, po roce 1945 plukovník čs. armády

Vyznamenání tankisté 1. čs. samostatné brigády v SSSR, třetí zprava ppor. Štěpan Vajda, později mu byl udělen titul Hrdina Sovětského svazu

Skupina důstojníků spojovacího praporu, zleva por. JUDr. David Steiner-Skalický, velitel praporu kpt. František Skokan a npor. Ignác Gelb, léto 1944 na Ukrajině

František Skokan byl jedním z prvních důstojníků, kteří přišli posílit důstojnický sbor v čs. jednotkách v SSSR, na snímku v době svého působení na Středním východě

Polský pamětní kříž za obranu Tobrúku

Pochvalný dekret, který obdržel v březnu 1944 kpt. František Skokan při svém odchodu od 1. čs. samostatné brigády

Podporučík Jaroslav Procházka, pobočník velitele 1. čs. samostatné brigády generála Ludvíka Svobody, bývalý účastník bojů u Sokolova, Luck 1944

Podporučík Jaroslav Procházka u velitelské verze terénního automobilu Dodge s evidenčním číslem 317, osobního vozu velitele 1. čs. samostatné brigády v SSSR brigádního generála Ludvíka Svobody

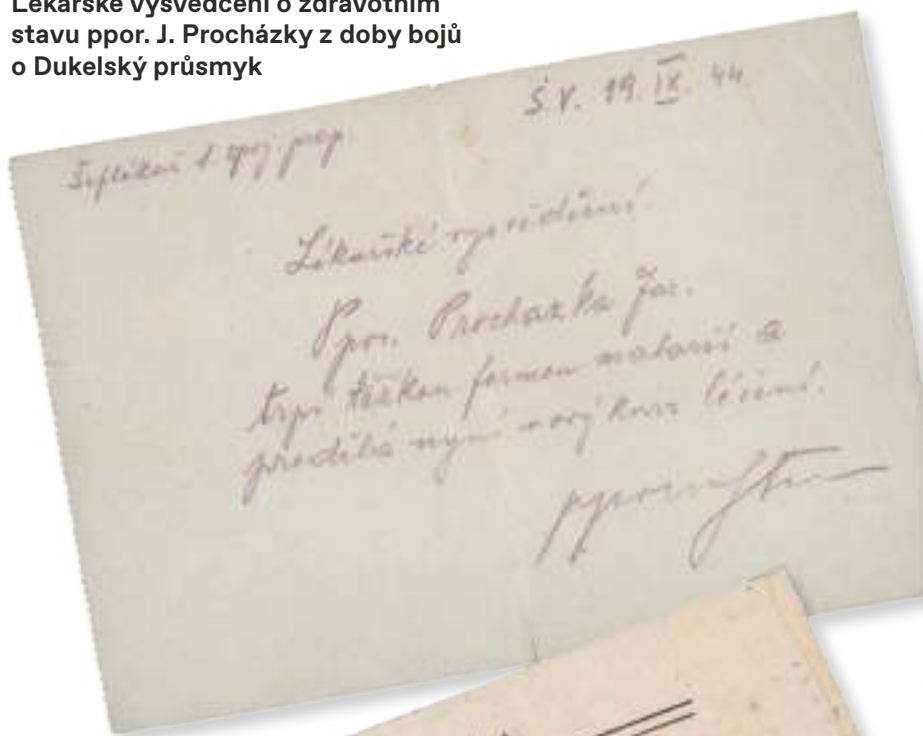

Vojenská legitimace příslušníka 1. čs. samostatné brigády v SSSR podporučíka Jaroslava Procházky

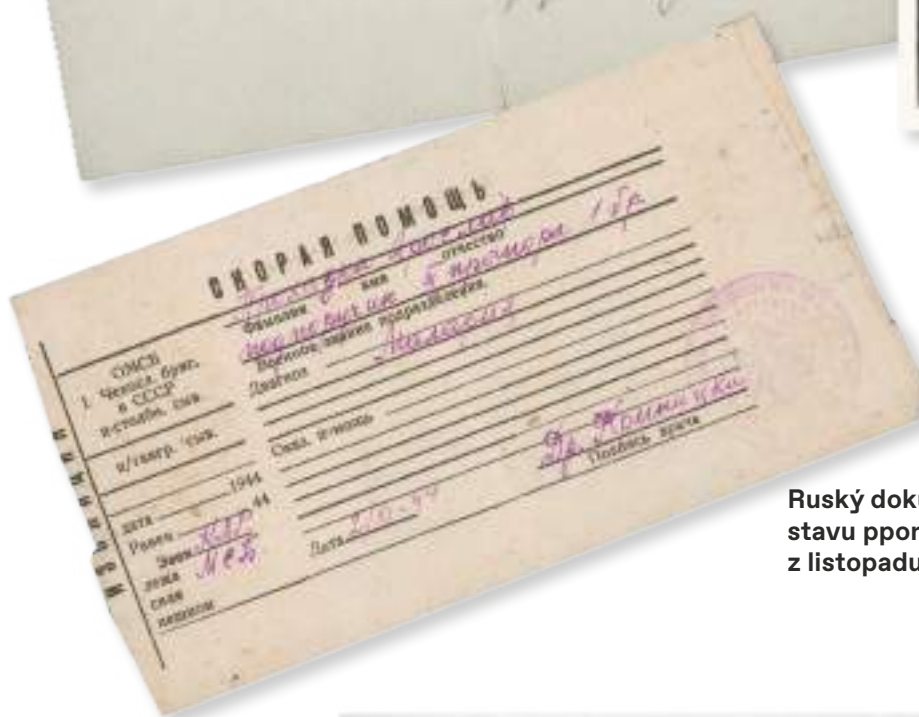

Potvrzení – řidičský průkaz na jméno Jaroslava Procházky

Lékařské vysvědčení o zdravotním stavu ppor. J. Procházky z doby bojů o Dukelský průsmyk

Podporučík Jaroslav Procházka jako spojovací důstojník 1. čs. samostatné brigády

Ruský dokument o zdravotním stavu ppor. J. Procházky z listopadu 1944

Příslušníci štábu 1. čs. samostatné brigády, zleva škt. JUDr. Jaroslav Procházka, mjr. Bohumír Lomský, kpt. Václav Beran, brig. gen. Ludvík Svoboda, por. Jaroslav Procházka, des. Anna Pišlová a škt. Luboš Novák

Brigádní generál v.v. Jaroslav Procházka

*17. 12. 1921 Praha – †5. 6. 2005 Plzeň

V květnu 1942 byl prezentován v Buzuluku pod kmenovým číslem 753/m a zařazen jako telefonní mechanik u spojovací čety 1. čs. samostatného polního praporu v SSSR. V hodnosti svobodníka se účastnil i prvního boje čs. jednotky u Sokolova. Prošel funkcemi radio-mechanika, technického důstojníka a velitele radio-telegrafních dílen. V 1. čs. samostatné brigádě pak zastával funkci pobočníka velitele brigády generála Ludvíka Svobody, později spojovací-

ho důstojníka 3. praporu brigády. V bojích o Dukelský průsmyk utrpěl zranění. Do osvobozené vlasti se vrátil v hodnosti poručíka jako velitel radiotechnických dílen 1. čs. samostatné brigády v SSSR. Demobilizoval, v dalších letech pracoval jako oblastní kontrolor kin Čs. filmu, krajský ředitel státního filmu, později jako vedoucí oddělení technických informací n.p. Škoda Plzeň. Po roce 1989 byl rehabilitován a zvolen do funkce místopředsedy Československé obce legionářské. V roce 2000 jej prezident republiky jmenoval do hodnosti brigádního generála. Za svou činnost na východní frontě obdržel: 3x Čs. válečný kříž 1939, Čs. medaili Za chrabrost před nepřítelem, Čs. vojenskou pamětní medaili se štítkem SSSR, Sokolovskou pamětní medaili, Dukelskou pamětní medaili, sovětský Řád vlastenecké války II. stupně a další československé řády a medaile.

samostatné brigádě pak zastával funkci pobočníka velitele brigády generála Ludvíka Svobody, později spojovací-

Potvrzení o činnosti poručíka Jaroslava Procházky v řadách čs. vojenské jednotky v SSSR

Poručík Jaroslav Procházka po návratu do osvobozené vlasti

Dekret prezidenta republiky Václava Havla o jmenování plukovníka Jaroslava Procházky do hodnosti brigádního generála

Návštěva Hrdiny Sovětského svazu generálmajora v.v. Josefa Buršíka (vpravo) na plzeňské radnici, uprostřed tehdejší primátor města Zdeněk Prošek, vlevo spolubojovník J. Buršíka, tehdejší plk. v.v. Jaroslav Procházka

Dekret o udělení ruské Pamětní medaile Za hrdinství a lásku k vlasti

Osvědčení válečného veterána pro Tatianu Procházkovou

Vojín Tatiana Kostecká, příslušnice 1. čs. armádního sboru v SSSR, pozdější manželka Jaroslava Procházky, březen 1945

Tatiana Procházková (1926–2013), manželka brigádního generála Jaroslava Procházky

Od 5. ledna 1944 byla v Jefremově soustředěna velká skupina vojáků, 70 % z nich tvořili slovenští vojáci, kteří v říjnu roku 1943 přešli u Melitopole na stranu Rudé armády. Začala organizace 2. čs. paradesantní brigády v SSSR.

Město Jefremov, 1944

První seskoky, většinou se používalo čtvercového padáku typu PD-41-2

Počátky paradesantního výcviku

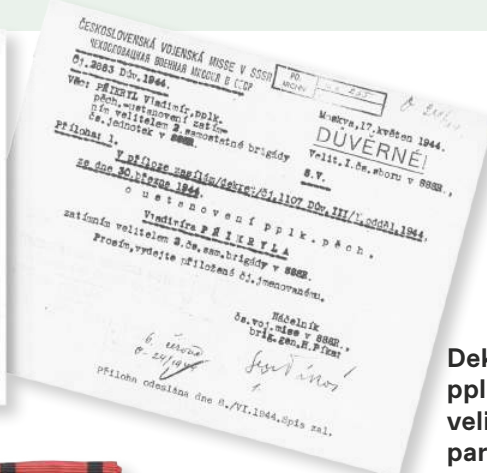
Skákalo se nejprve z upoutaného balónu, později z letadel. Automobil vpravo je vybaven navijákem pro lano.

Generálmajor v.v. Vladimír Příklad

*3. 8. 1895 Horní Studénky, okr. Šumperk – †13. 4. 1968 Plzeň

Bývalý příslušník čs. legií v Rusku. Do vlasti se vrátil v roce 1920 v hodnosti kapitána ruských legií. Zůstal v čs. armádě jako důstojník z povolání. Krátce před okupací republiky působil na MNO v Praze. Od počátku okupace byl zapojen do ilegální organizace Obrana národa a ilegální skupiny Bílá růže. V roce 1940 opustil hranice republiky a přes Slovensko, Maďarsko a Jugoslávii se dostal do Francie. Zde byl ustanoven zatímním velitelem pěšího praporu, s nímž se účastnil ústupových bojů. Po pádu Francie a následném odchodu do Velké Británie byl zařazen do 1. smíšené brigády, nejprve jako zástupce, později velitel pěšího praporu. V létě 1943 se přesunul se skupinou dalších důstojníků směrem na východ, aby doplnil řady velitelského kádry čs. vojenských jednotek v SSSR. Od září 1943 byl jmenován zástupcem velitele 1. čs. samostatné brigády a 5. ledna 1944 zatímním velitelem 2. čs. paradesantní brigády v SSSR. V čele brigády se účastnil bojů v Karpatech, v září odletěl s brigádou na pomoc SNP. Po porážce povstání přešel s brigádou na partyzánský způsob boje až do února 1945. Po sloučení s 1. čs. armádním sborem v SSSR byl v květnu 1945 ustanoven velitelem 2. čs. pěší divize. Po osvobození vlasti zůstal v armádě a podílel se na jejím budování. V roce 1946 byl povýšen do hodnosti brigádního generála, později jmenován do čela Posádkového velitelství

v Brně. V květnu 1949 byl však zatčen a na základě smyšlených obvinění odsouzen na čtyři roky těžkého žaláře a degradován na vojína, v následném procesu v prosinci téhož roku pak odsouzen na dalších pět let. Prošel věznicemi na Pankráci, Borech a v Leopoldově. Z vězení se dostal až 5. srpna 1953 na základě milosti prezidenta republiky, poté pracoval jako dělník, později noční hlídač. Teprve v roce 1964 se dočkal rehabilitace v podobě jmenování do hodnosti generálmajora ve výslužbě. V roce 1991 mu prezident republiky udělil Řád M. R. Štefánika in memoriam. Za svou činnost na frontách 2. světové války obdržel: Čs. řád Sokola s meči, Čs. válečný kříž 1918, 4x Čs. válečný kříž 1939, Řád Slovenského národního povstání I. třídy, sovětský Řád vlastenecké války I. stupně, Řád Suvorova II. stupně, francouzský řád Čestné legie, jugoslávskou Partyzánskou hvězdu I. stupně, Francouzský válečný kříž, Řád Rumunské koruny a další vysoké československé a spojenecké řády a vyznamenání.

Pamětní odznak odbojové skupiny Bílá růže

Dekret o jmenování pplk. Vladimíra Příklada zatímním velitelem 2. čs. samostatné paradesantní brigády v SSSR

Výnos MNO o povýšení pplk. Vladimíra Příklada do hodnosti plukovníka

Čs. řád Sokola s meči (též Štefánikův řád)

Pamětní medaile Československé armády v zahraničí se štítky Francie, Velká Británie a SSSR

Francouzský řád Čestné legie

Francouzský válečný kříž 1939

Příslušnice 2. čs. samostatné brigády v Jefremově

Legitimace o příslušnosti svob. Františka Benička ke 2. čs. samostatné brigádě

Strojení padáků muselo být provedeno velmi pečlivě

Příslušnice 2. čs. parabrigády při slavnostním nástupu: v 1. řadě zleva: voj. Lýdie Studničková, svob. Ljuba Meierová, voj. Vlasta Kadaňková, čet. Jana Lošťáková a des. Vanda Biňevská

Osvětovým důstojníkem dělostřeleckého oddílu 2. čs. paradesantní brigády se stal předválečný senátor za KSČ Jan Harus, na fotografii krátce po osvobození v uniformě nadporučíka

Po osvobození se Jan Harus stal i poslancem Prozatímního národního shromáždění

První zprava Jan Harus, instruktor paradesantního výcviku, Jefremov 1944

Generálmajor v zál. Jan Harus (12. 7. 1892 – 15. 9. 1967), předválečný senátor za KSČ, po odchodu z republiky v třicátých letech působil jako ředitel závodu v tehdejším SSSR. V roce 1941 dobrovolně vstoupil do Rudé armády, od roku 1943 příslušník čs. vojenských jednotek v SSSR. Po osvobození zastával vysoké stranické a státní funkce. Jako funkcionář KSČ se v padesátých letech podílel i na řadě nezákonností.

Ještě jako příslušník 1. čs. armádního sboru byl nadporučík Jan Harus jmenován zplnomocněncem ÚV KSČ pro oblast Liberecka

Nárameníky generálmajora Jana Haruse

Príslušníky slovenskej armády, ktorí přešli k Rudé armádě a bojovali jako partyzáni v Oděse, přijal náčelník Čs. vojenské mise v SSSR brigádní generál Heliodor Píka

Výsadkářský odznak 2. čs. paradesantní brigády. Číslo zcela dole určuje počet seskoků padákem jeho nositele, v tomto případě tedy 7.

Velitel 1. čs. armádního sboru brigádní generál Jan Kratochvíl předává Čs. válečný kříž 1939 ppor. Bedřichu Steinerovi

voj. Jurýšek Jiří
des. Šafářka Vasil

šest. Švadlinský Ivan
1. des. Švadlinský Petr

voj. Štěrba Vlad.
102. svob. Štěrba Vlad.
103. voj. Štěrba Vlad.
104. voj. Štěrba Vlad.
105. voj. Štěrba Vlad.
106. voj. Štěrba Vlad.
107. voj. Štěrba Vlad.
108. voj. Štěrba Vlad.
109. voj. Štěrba Vlad.
110. voj. Štěrba Vlad.
111. voj. Štěrba Vlad.
112. voj. Štěrba Vlad.

ukr. zást.vel.š. nebyl
ukr. vel.dr. nebyl
ukr. spěška
čech pos.kul.
čech pos.roty
čech salom.
ukr. úderník
čech salom.
ukr. pošov.mn.

Od Kijeva do Žaškova
Od Kijeva do chr.
v boji nebyl
v boji nebyl
v boji nebyl
Od Kijeva do Žaškova
v boji nebyl
byl partyzánský
Od Kijeva do Žaškova

Všichni uvedení byli zpravodajsky prováděni, avšak úkol značí a dobrovolně se k němu přihlásili. Přečtena 2. oddělení: por.Dr. Ekstein Vojtěch

Velitel a schválil - náčelník štábu: Škpt. NOVÁK Laboš

SEZNAM OSOB, KTERÉ SE DOBROVOLNĚ PŘIHLÁŠILY DO 2. ČS. PARADESANTNÍ BRIGÁDY

Por. Hoda.	Příjmení, jméno	Národn.	Zařazen.	Vyvan.	Kterých bojů se zúčastnil
1.	voj. Štěrba Vlad.	ukr.	zást.vel.usoyl	Kijev, Oranienov	
2.	voj. Štěrba Vlad.	ukr.	šestý	Rada, kde byl	
3.	voj. Štěrba Vlad.	ukr.	pod.šk.	nebyl	Od Kijeva do Žaškova
4.	voj. Štěrba Vlad.	ukr.	vel.dr.	nebyl	Od Kijeva do Žaškova
5.	voj. Štěrba Vlad.	ukr.	úderník	nebyl	Od Kijeva do Žaškova
6.	voj. Štěrba Vlad.	ukr.	vel.dr.	nebyl	Od Kijeva do Žaškova
7.	voj. Štěrba Vlad.	ukr.	úderník	v.k.	Od Kijeva do Žaškova
8.	voj. Štěrba Vlad.	ukr.	vel.dr.	nebyl	Od Kijeva do Žaškova
9.	voj. Štěrba Vlad.	ukr.	úderník	nebyl	Od Kijeva do Žaškova
10.	voj. Štěrba Vlad.	ukr.	vel.dr.	nebyl	Od Kijeva do Žaškova
11.	des. Štěrba Vlad.	ukr.	úderník	nebyl	Od Kijeva do Žaškova
12.	voj. Štěrba Vlad.	ukr.	šestý	nebyl	Od Kijeva do Žaškova
13.	voj. Štěrba Vlad.	ukr.	úderník	nebyl	Od Kijeva do Žaškova
14.	voj. Štěrba Vlad.	ukr.	vel.dr.	nebyl	Od Kijeva do Žaškova
15.	voj. Štěrba Vlad.	ukr.	vel.poz.	nebyl	Od Kijeva do Žaškova
16.	voj. Štěrba Vlad.	ukr.	vel.dr.	nebyl	Od Kijeva do Žaškova
17.	voj. Štěrba Vlad.	ukr.	vel.dr.	nebyl	Od Kijeva do Žaškova
18.	voj. Štěrba Vlad.	ukr.	zást.vel.dr.	nebyl	Od Kijeva do Žaškova
19.	voj. Štěrba Vlad.	ukr.	úderník	nebyl	Od Kijeva do Žaškova
20.	voj. Štěrba Vlad.	ukr.	úderník	nebyl	Od Kijeva do Žaškova
21.	voj. Štěrba Vlad.	ukr.	úderník	nebyl	Od Kijeva do Žaškova
22.	voj. Štěrba Vlad.	ukr.	úderník	nebyl	Od Kijeva do Žaškova
23.	voj. Štěrba Vlad.	ukr.	úderník	nebyl	Od Kijeva do Žaškova
24.	voj. Štěrba Vlad.	ukr.	úderník	nebyl	Od Kijeva do Žaškova
25.	voj. Štěrba Vlad.	ukr.	úderník	nebyl	Od Kijeva do Žaškova

Seznam osob, které se dobrovolně přihlásily do 2. čs. paradesantní brigády

Plukovník v zál. JUDr. Bedřich Steiner

*1. 4. 1913 Zbraslavice, okr. Kutná Hora – †1. 10. 1983 Praha

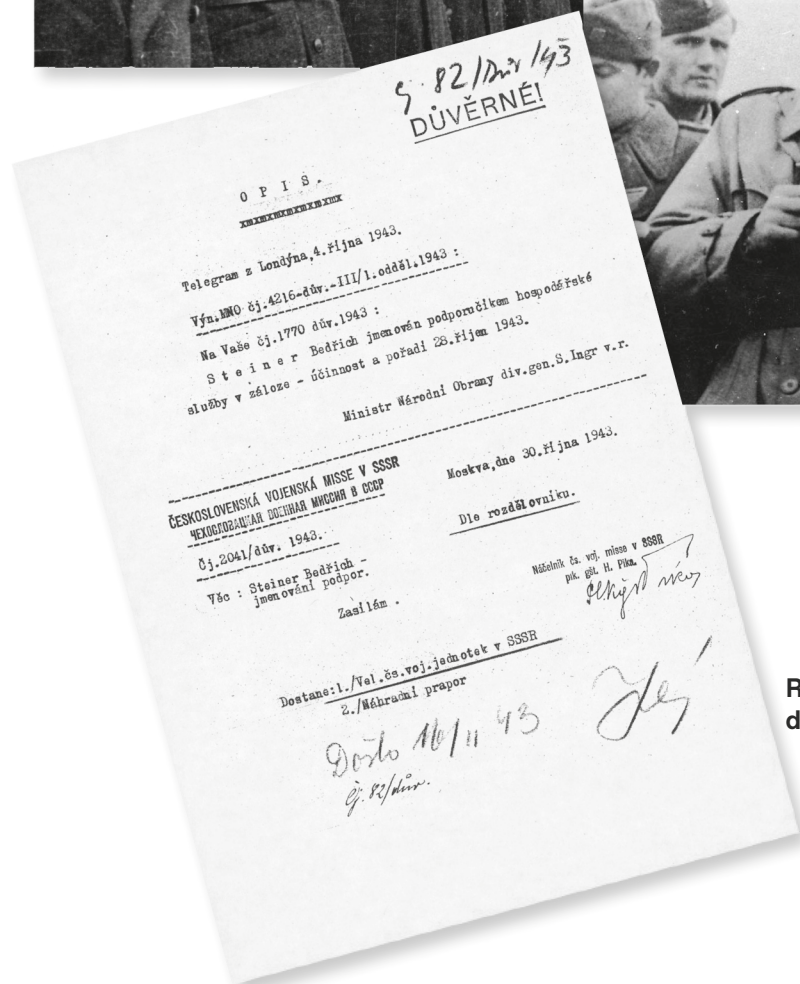
V roce 1939 emigroval do Polska, později SSSR. Od 8. února 1942 příslušník čs. vojenské jednotky v SSSR. V bojích u Sokolova v řadách protitankové roty byl 8. března 1943 těžce raněn (přišel o levou ruku), po částečném vyléčení dobrovolně vstoupil do 1. čs. samostatné brigády, později byl jmenován proviantním důstojníkem 2. čs. paradesantní brigády, s níž byl vysazen na území Slovenska. Po potlačení SNP ustoupil s brigádou do slovenských hor a účastnil se přechodu přes Chabeneč. Válku končil v hodnosti nadporučíka. Po osvobození vlasti působil jako poslanec Národního shromáždění, náměstek ministra a ředitel Krásné jizby v Praze. Za svou bojovou činnost obdržel: Hvězdu II. stupně Čs. vojenského řádu bílého lva Za vítězství, 4x Čs. válečný kříž 1939, Řád Slovenského národního povstání I. třídy, Čs. medaili Za chrabrost před nepřítelem, Sokolovskou pamětní medaili, Čs. vojenskou medaili Za zásluhy I. stupně, Dukelskou pamětní medaili, Stříbrný kříž polského řádu Virtuti Militari, sovětskou medaili Za odvahu a další československé a zahraniční řády a medaile.

Vyznamenání na slavnostní přehlídce 2. čs. paradesantní brigády, zleva štábní kapitán MUDr. Ervín Liebreich-Líbal, podporučík Bedřich Steiner, podporučík František Slaviček, pozdější velitel roty zvláštního určení 1. čs. armádního sboru v SSSR

Velitel 2. čs. paradesantní brigády pplk. Vladimír Příklad (vpravo) se skupinou důstojníků brigády

Rozkaz o povýšení Bedřicha Steinera do hodnosti podporučíka, říjen 1943

Vasil Homečko (psán i jako Homičko) byl v řadách maďarské armády poslán na východní frontu, ale v srpnu 1943 přeběhl na stranu Rudé armády

Do čs. armády přicházeli stále více i příslušníci slovenské a maďarské armády, kteří na východní frontě přeběhli k Rudé armádě a zařadili se do sovětských partyzánských oddílů. Partyzánský průkaz Vasila Homečka.

Sovětská medaile Partyzán vlastenecké války II. stupně

Legitimace k sovětské medaili Partyzán vlastenecké války II. stupně, kterou obdržel npor. Vasil Homečko za svou bojovou činnost v řadách sovětského partyzánského oddílu „За родину“

Stužky pozdějšího podplukovníka čs. armády Vasila Homečka

Velitel 1. čs. partyzánského oddílu v SSSR kapitán Ján Nálepka (vlevo) a sovětský partyzánský velitel, Hrdina Sovětského svazu generálmajor A. N. Saburov

Informace o činnosti
čs. partyzánského oddílu
v Bělorusku a o návrhu
na udělení titulu Hrdina
Sovětského svazu kapitánu
Jánu Nálepce

Kapitán Ján Nálepka (20. 9. 1912 – 16. 11. 1943), bývalý slovenský důstojník, po přechodu na stranu sovětských partyzánů velitel 1. čs. partyzánského oddílu. Za statečnost a odvahu byl 2. května 1945 jmenován Nejvyšším sovětem SSSR Hrdinou Sovětského svazu in memoriam. V roce 1996 byl vyznamenán Slovenským vojenským řádem Ľudovíta Štúra II. třídy in memoriam a v roce 2004 povýšen do hodnosti brigádního generála in memoriam. Používal krycí jméno Repkin.

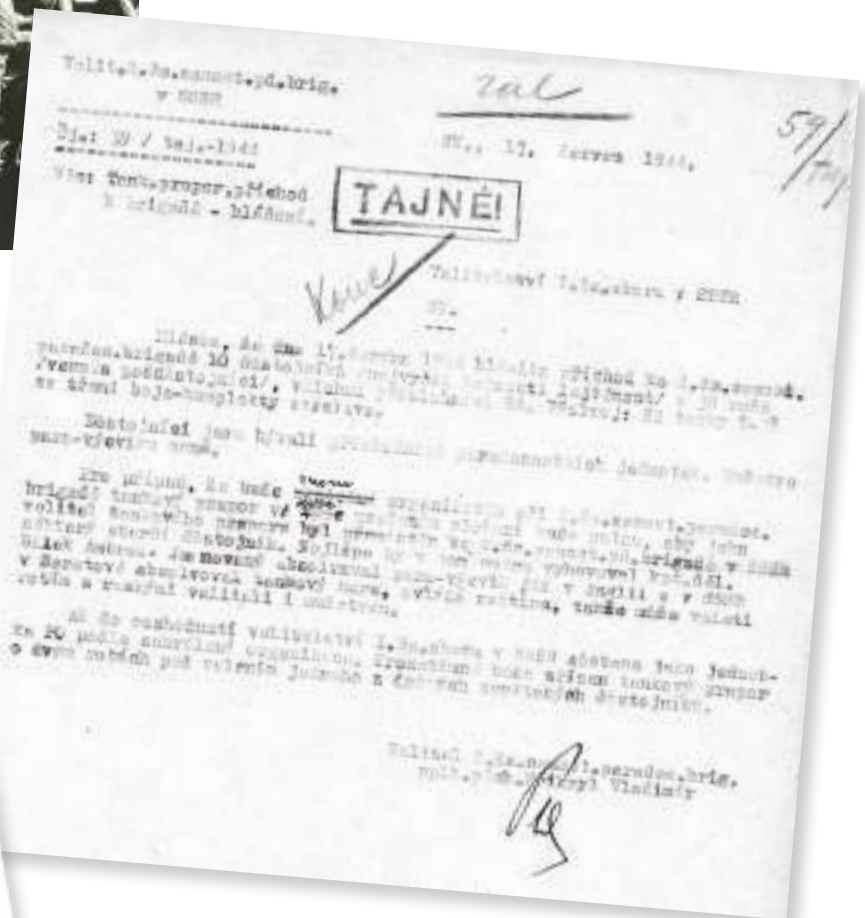
Dekret Hrdiny
Sovětského svazu
na jméno Jan Nálepka

Zlatá hvězda Hrdiny
Sovětského svazu

Hlášení o příchodu praporu sovětských tanků i s osádkami ke 2. čs. paradesantní brigádě z června 1944

Tankový prapor při 2. čs. paradesantní brigádě s tanky T-37 a T-38 tvořili příslušníci Rudé armády a necelá desítka čs. vojáků. Uprostřed, mírně vlevo, stojí podporučík Vasil Gogna, jediný čs. důstojník u útvaru.

Nadporučík JUDr. Arnošt Lederer, náčelník týlu 2. čs. paradesantní brigády

Důstojníci 2. čs. paradesantní brigády, zleva zástupce velitele brigády pplk. Viliam Lichner a přednosta 7. oddělení štábu npor. Teodor Tlstý

Výcvik dělostřelců
2. čs. paradesantní
brigády s plukovním
kanónem
vz. 43 ráže 76,2mm

Výcvik ženistů
a dělostřelců
2. čs. paradesantní
brigády. Na snímku
se obsluha 45mm
protitankového kanónu
chystá k přepravě
zbraně přes vodní tok.

Poručík Pavel Gajdoš (28. 3. 1914–24. 10. 1994), bývalý příslušník slovenské armády, v květnu 1942 přeběhl u Charkova na stranu Rudé armády. Od ledna 1944 osvětový důstojník 2. čs. paradesantní brigády v SSSR. Po osvobození důstojník z povolání, nositel Čs. válečného kříže 1939, Řádu Slovenského národního povstání I. třídy, Zlaté medaile Čs. vojenského řádu bílého lva Za vítězství a řady dalších vyznamenání. Dne 1. května 1995 byl jmenován do hodnosti generálmajora in memoriam.

Prohlášení o dobrovolném
vstupu do čs. zahraniční armády

Schválení odznaků
pro příslušníky 2. čs.
paradesantní brigádyJeden z více druhů
výsadkářských odznaků,
používaných u 2. čs.
parabrigádyVizitka poručíka
Andreje Michaloviče
Patruše se žádostí
o vydání parašutistického odznaku. Později
se stal představitelem
Zakarpatské Ukrajiny.

Přísaha příslušníků 2. čs. parabrigády

Plukovník v.v. Karol Chovanec

*21. 8. 1913 Podwilk, okr. Trstená – †24. 1. 1984 Praha

V roce 1937 absolvoval školu pro důstojníky v záloze, poté byl ustanoven velitelem kulometné čety. Dne 1. září 1939 byl přijat za důstojníka z povolání slovenské armády v hodnosti poručíka a zařazen jako velitel čety. V letech 1941–1942 zastával funkci velitele roty u pěšího pluku 101, součásti Zajišťovací divize. Od června 1942 až do března 1943 působil jako posádkový důstojník slovenské armády ve Lvově. V květnu 1943 byl jako velitel roty pěšího pluku 103 ze sestavy Rychlé divize převelen na Krym, 30. října téhož roku přešel se svým praporem na stranu Rudé armády. Dne 20. ledna 1944 byl přijat za příslušníka čs. vojenských jednotek v SSSR, stal se ženijním důstojníkem 2. čs. paradesantní brigády, s kterou byl pak vysazen na Slovensko. Po potlačení SNP a přechodu brigády do slovenských hor byl už v hodnosti kapitána pověřen funkcí velitele průzkumných hlídek. Do osvobozené vlasti se vrátil jako štábní kapitán. Zůstal v armádě a aktivně se podílel na budování ženijního vojska, nejprve jako

prozatímní velitel ženijního vojska 4. vojenské oblasti v Bratislavě, později jako učitel katedry ženijního vojska. Nakonec až do konce vojenské kariéry zastával funkci staršího učitele taktiky ženijního vojska. V roce 1970 odešel do výslužby v hodnosti plukovníka. Za bojovou činnost na frontě obdržel: 2× Čs. válečný kříž 1939, Řád Slovenského národního povstání I. třídy, Čs. medaili Za chrabrost před nepřítelem, Čs. vojenskou medaili Za zásluhy I. stupně, odznak Čs. partyzána, jugoslávskou Partyzánskou hvězdu II. stupně a další československé a sovětské řády a medaile.

Náčelník Čs. vojenské mise v SSSR brigádní generál Heliodor Píka odevzdává bojovou zástavu veliteli 2. čs. paradesantní brigády v SSSR plukovníku Vladimíru Příkrylovi, Jefremov, 23. dubna 1944

Stejnokroj plk. Karola Chovance

Zástava 2. čs. paradesantní brigády v SSSR, kterou drží nadporučík Karol Chovanec. Zde je vidět i heslo parabrigády „V JEDNOTE-SILA!“.

Vážení čtenáři, právě jste dočetli ukázkou z knihy Československé vojenské jednotky na východě.
Pokud se Vám ukázka líbila, na našem webu si můžete zakoupit celou knihu.